

UCHWAŁA Nr IX / 67/07
Rady Miejskiej
w Kowalewie Pomorskim
z dnia 31 października 2007r.

w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kowalewo Pom. na lata 2007-2013

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Dz. U. Nr 99, poz. 1001, Dz. U. Nr 273, poz. 2703, Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1487, Dz. U. Nr 64, poz. 565, Dz. U. Nr 94, poz. 788, Dz. U. Nr 179, poz. 1487, Dz. U. Nr 164, poz. 1366, Dz. U. Nr 180, poz. 1493, Dz. U. Nr 94, poz. 788, Dz. U. Nr 179, poz. 1487, Dz. U. z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Dz. U. Nr 135, poz. 950, Dz. U. Nr 186, poz. 1380, Dz. U. Nr 249, poz. 1831, Dz. U. Nr 251, poz. 1844, Dz. U. z 2007r. Nr 35, poz. 219, Dz. U. Nr 48, poz. 320, Dz. U. Nr 120, poz. 818)
Rada Miejska w Kowalewie Pomorskim , uchwala co następuje:

§ 1.

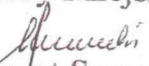
Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kowalewo Pom. na lata 2007-2013 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kowalewo Pom.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Zygmunt Szczepański

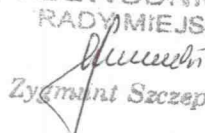
Uzasadnienie

**do Uchwały Nr IX/67/07 Rady Miejskiej w Kowalewie Pom. z dnia
31 października 2007r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania
Problemów Społecznych Gminy Kowalewo Pom.
na lata 2007-2013**

Podstawą prawną strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Kowalewo Pomorskie jest Ustawa o pomocy społecznej dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. z 2004 r. nr.64,poz.593 z późn. zm.) Zgodnie z art. 17 ust.1 pkt 1 do zadań własnych o charakterze obowiązkowym gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W tym stanie rzeczy podjęcie uchwały jest uzasadnione.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ

Zygmunt Szczepański

Gmina Kowalewo Pomorskie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007-2013

**Opracował:
Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowalewie Pom.**

Kowalewo Pomorskie 2007 rok.

Spis Treści

I. Wstęp.....	3-4
II. Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	5-9
III.Charakterystyka Gminy.....	11-16
IV.Pomoc Społeczna w aspekcie występujących problemów społecznych w gminie Kowalewo Pom.	17-24
V. Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Kowalewo Pom.	25
VI.Diagnoza i analiza problemów społecznych w gminie Kowalewo Pom.	26-43
VII.Misja.....	44
VIII.Wizja.....	44
IX.Analiza SWOT.....	45-51
X. Podstawowe cele strategiczne (priorytety) kierunki działań	52-57
XI.Partnerzy w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	58
XII.Podmioty i źródła finansowania działań ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007-2013.....	59-60
XIII.Wnioski i uwagi końcowe.....	61

I.Wstęp

Konsekwencją przystąpienia Polski do Unii Europejskiej jest pojawienie się

nowych zadań z zakresu polityki społecznej wynikających z polityki regionalnej UE. W ostatnim czasie trwają w naszym kraju zmiany legislacyjne przepisów prawnych, które obligują samorząd do realizacji wielu zadań w sferze pomocy społecznej. Od 1 maja 2004 roku obowiązuje nowa ustawa o pomocy społecznej, która nakłada na samorzady lokalne, realizację wielu zadań pomocy społecznej państwa takich jak np. wypłata świadczeń rodzinnych.

Pogłębiające się zjawisko ubóstwa rodzin, związane z bezrobociem, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, niedostatek materialny rodzin szczególnie wielodzietnych, uzależnienie i przemoc w rodzinie to trudne problemy społeczne, które stoją do rozwiązania przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Od skuteczności ich rozwiązania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi gmina.

Rozwiązanie istotnych problemów społecznych jest działaniem trudnym i długofalowym, dlatego też celowe jest strategiczne podejście do zagadnień ze sfery polityki społecznej, również na poziomie lokalnym. Realizacja tego procesu zawarta jest w „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych” będącej drogowskazem działania władz samorządowych i innych instytucji sfery pomocy społecznej. Wskazanie strategicznych kierunków działania poprzedzone jest wnikliwą analizą problemów społecznych występujących w gminie Kowalewo Pomorskie. Zintegrowane podejście do problemów sfery społecznej zaprezentowane w przedmiotowej strategii, pozwala na przyjęcie nowych rozwiązań w celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk. Strategia rozwiązywania problemów społecznych ukierunkowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo i prokuratura, a także policja oraz urząd pracy. W ujęciu strategicznym pomoc społeczna w gminie Kowalewo Pomorskie to nie tylko udzielanie wsparcia materialnego, ale przede wszystkim szeroko rozumiana praca socjalna nastawiona na wzmocnienie postaw aktywnych, stworzenie systemu wsparcia psychologicznego, poradnictwa prawnego, wdrożenie modelu pomocy w oparciu o kontrakt socjalny. To również ścisła współpraca i powiązanie działań instytucji i organizacji pozarządowych w wypracowaniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi.

Strategia zawiera cele i sposoby ich rozwiązania, w stopniu stwarzającym podstawy do formułowania programów działania.

Naczelnym zadaniem strategii jest formułowanie wizji, której urzeczywistnienie stanowi o realizacji misji.

Strategia powinna być wyrazem woli mieszkańców, a jej formułowanie i wdrażanie powinno być procesem społecznym. Rolą samorządu gminnego w

przygotowaniu i realizacji wyzwań strategii przede wszystkim powinno być organizowanie współpracy i stwarzanie warunków do wspólnego realizowania projektów .

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w okresie realizacji powyższej strategii będzie czynił starania w celu pozyskiwania dodatkowych środków.

Dokument ten powinien być otwarty i poddawany okresowej weryfikacji i niezbędnym modyfikacjom.

II . Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1.Podstawa opracowania i metodyka pracy nad strategią.

Podstawą opracowania Strategii są następujące przepisy prawne:

- **Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z**

2004r. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.)

Ustawa o pomocy społecznej określa:

- 1) zadania w zakresie pomocy społecznej;
- 2) rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
- 3) organizację pomocy społecznej;
- 4) zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka, (art. 3. 1).

Ustawa wymienia również prócz kryterium dochodowego inne przypadki, w jakich udziela się pomocy społecznej, są to w szczególności przypadki :

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 7a) potrzeby ochrony ofiar handlu
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Różnorodność problemów społecznych występujących w środowiskach powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych , które są niezbędne do rozwiązywania zadań społecznych w przyszłości.

Są to :

- **Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2006r. Nr 139, poz.992 z późn. zm.)**

regulująca nowy system poza ubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa. Ustawa wprowadziła tylko jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami / z tytułu wielodzietności , pobierania przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania , rozpoczęcia roku szkolnego, opieki nad dzieckiem w trakcie urlopu wychowawczego , kształcenia i rehabilitacji niepełnosprawnego dziecka , samotnego wychowywania dziecka , utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnej osoby samotnie wychowującej dzieci/ oraz świadczenie pielęgnacyjne i zasiłek pielęgnacyjny.

Od 1 maja 2004r. zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych gmina stała się jednym z realizatorów świadczeń rodzinnych. Przejmowanie zadań związanych z realizacją tych świadczeń trwało do września 2006r , wówczas gmina stała się jedynym realizatorem świadczeń rodzinnych .

- **Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U z 2005r.Nr 86, poz. 732 z póź.zm.)**

Od 1 września 2005 r. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowalewie Pomorskim przyjął do realizacji zadania określone w ustawie o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Przepisy zawarte w tej ustawie dają możliwości wspierania matek samotnie wychowujących dzieci i pozwalają ścigać dłużników alimentacyjnych.

- **Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003r. Nr 122. póź. zm. 1143)**

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Wychodzi również naprzeciw postulatom organizacji pozarządowych, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem. Ustawa kładzie nacisk na edukację i aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także na wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Nowa regulacja ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób chorych psychicznie , uzależnionych od narkotyków i alkoholu w procesie leczenia oraz osób pozostających długotrwale bez pracy, byłych więźniów i uchodźców. Wskazuje możliwości zatrudnienia socjalnego, rozumianego jako uczestnictwo w "inkubatorach społecznych" - Centrach Integracji Społecznej - lub jako wspierane zatrudnienie socjalne u przedsiębiorców, w Centrach Integracji Społecznej bądź w ramach własnej działalności gospodarczej w formie Spółdzielni Socjalnych. Ustawa ta daje również możliwość tworzenia Klubów Integracji Społecznych .

- **Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. Nr 111, poz 535. z późn. zm.)**

Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego

mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. W świetle ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- 1) Promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym.
- 2) Zapewnianiu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.
- 3) Kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

- **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003r. Nr 96 poz. 873 z póź. zmianami)**

Uchwałą Nr VII/50/2007 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 27 czerwca 2007 został przyjęty do realizacji roczny program współpracy Gminy Kowalewo Pom. z organizacjami pozarządowymi oraz osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi działającymi na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych Kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego i stowarzyszeniami jednostek samorządu terytorialnego.

- **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982r. Nr 35. poz. 230. z późn. zm.)**

Nakłada na gminę obowiązek corocznego opracowywania Gminnego programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

- **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U z 2005r. Nr 179,poz.1485)**

Uchwałą Nr XXXI /266//06 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 31 maja 2006r. został przyjęty do realizacji Gminny program przeciwdziałania narkomanii na lata 2006-2009.

- **Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.z 2005r. Nr180,poz.1493).**

Głównym celem tej ustawy jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowanie i wspieranie działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. Określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą jak i osób stosujących przemoc.

- **Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy(Dz. U. z 2004r. Nr.99, poz.1001)**

Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia

skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

- **Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego tj. (Dz. U. z 2005 r. Nr 31 , poz. 266 z późn. zm.)**

Ustawa reguluje zasady i formy ochrony praw lokatorów oraz zasady gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy.

Tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej należy do zadań własnych gminy. Gmina na zasadach i warunkach przewidzianych w ustawie, zapewnia lokale socjalne i lokale zamienne, a także zaspokaja potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach.

Ustawa przewiduje, że eksmisja niektórych kategorii byłych najemców możliwa jest tylko wtedy, gdy zapewni się im lokal socjalny. Pomieszczenie spełnia kryteria lokalu socjalnego, jeżeli nadaje się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, a powierzchnia pokoi przypadająca na członków gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5 m² (w przypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10 m², przy czym lokal ten może mieć obniżony standard). Sąd orzeka o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego, bądź o braku takiegoż uprawnienia. Obowiązek zapewnienia lokalu socjalnego ciąży na gminie. Najbardziej prozaicznym powodem wypowiedzenia umowy najmu są zaległości czynszowe lub patologiczne zachowanie lokatora (zakłócanie porządku publicznego, przemoc w rodzinie itp.)

- **Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001r. Nr71, poz.734)**

Reguluje zasady udzielania pomocy materialnej związanej z utrzymaniem mieszkania .

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia , oświaty , edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

2. Źródła pozyskania informacji.

- Strategia rozwoju miasta i gminy Kowalewo Pom.
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie golubsko- dobrzyńskim na lata 2002-2012
- Plan rozwoju lokalnego gminy Kowalewo Pom. na lata 2004-2013
- dane z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pom.
- dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu Dobrzyniu
- dane z Urzędu Statystycznego
- ankiety

III. Charakterystyka Gminy Kowalewo Pomorskie

1. Położenie administracyjne

Obszar miasta i gminy Kowalewo Pomorskie znajduje się w środkowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego w powiecie golubsko-dobrzyńskim. Gmina Kowalewo Pomorskie graniczy z gminami Ciechocin i Golub-Dobrzyń (powiat golubsko-dobrzyński), Lubicz, Łysomice i Chełmża (powiat toruński) oraz Wąbrzeźno i Dębowa Łąka (powiat wąbrzeski).

Tabela Nr 1 Wybrane dane statystyczne Gminy Kowalewo Pom.

		Jednostka miary	2004	2005	2006
1	Powierzchnia	ha	14.139	14.139	14.139
	Miasto :		433	433	433
	Gmina:		13.706	13.706	13.706
	w tym:				

	Użytki rolne	ha	84,5%	84,5%	84,5%
	Lasy	ha	5,4%	5,4%	5,4%
2	Ludność	osoba	11.467	11.436	11.446
	w tym:				
	Młodociani (do lat 15)	osoba	2.419	3.329	2.294
	Osoby starsze (pow. 60 lat)	osoba	1.586	1.592	1.564
	Kobiety		5827	5812	5821
	Mężczyźni		5640	5624	5625
3	Bezrobotni zarejestrowani	osoba	1.081	1.051	802
	w tym:				
	kobiety	osoba	585	604	518
4	Służba zdrowia				
	Ośrodki zdrowia	sztuki	2	3	3
	Apteki	sztuki	4	4	4
5	Oświata				
	Przedszkola	sztuki	1	1	1
	Szkoły Podstawowe	sztuki	5	5	5
	Gimnazja	sztuki	1	1	1
	Zespół Szkół	sztuki	1	1	1

Źródło: Urząd Miejski

Powierzchnia gminy zajmuje około **14139 ha**. Według danych na dzień 31 grudnia 2006r na terenie gminy zamieszkiwało 11.446 osób z tego w mieście Kowalewo Pomorskie 4.105 osób.

W gminie liczba kobiet jest podobna liczbie mężczyzn.

W wieku poprodukcyjnym /tj po 60 -tym roku życia /gminę zamieszkiwały 1564 osoby, co stanowi 13,66 % ogółu ludności, natomiast w wieku do 15 roku życia 2294 osoby co stanowi 20,04 % ogółu ludności.

Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach

- Kowalewo Pom. - 225
- Borówno 323
- Bielsk 342
- Chełmonie 279
- Chełmoniec 255
- Elzanowo 303
- Frydrychowo 483
- Kiełpiny 585
- Lipienica 147
- Mlewo 370
- Mlewiec 235
- Mariany 151
- Nowy Dwór 256
- Napole 269
- Pluskowęsy 401

- Pruska Łąka 425
- Sierakowo 355
- Srebniki 235
- Szychowo 249
- Wielka Łąka 772
- Wiel. Rychnowo 714
- Zapluskowęsy 192

Gmina dzieli się na 22 sołectwa /w tym jedno sołectwo miejskie/ i obejmuje swymi granicami 31 miejscowości. Średnia wielkość sołectw w gminie to 369 mieszkańców, najliczniej zasiedlone to Wielka Łąka 772osób ,Wielkie Rychnowo 714 osoby, Kiełpiny 585, mniej niż 200 mieszkańców liczą sołectwa: Lipienica, 147 Mariany 151 i Zapluskowęsy 192.

Najważniejsze dane dotyczące miejscowości wchodzących w skład gminy na dzień 31 -12-2006r.

Struktura gruntów przedstawia się następująco:

- -użytki rolne w gospodarstwach rolnych - 12.525 ha
- grunty orne - 11.646 ha
- łąki - 510 ha
- pastwiska - 318 ha
- sady - 51 ha
- lasy i grunty leśne - 166 ha
- pozostałe grunty i nieużytki - 566

Tabela Nr 2

	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Liczba gospodarstw		
			Ogółem	do 1 ha użytku rolnego	pow.1 ha użytku rolnego .
1	Miasto -Kowalew	4.105			86
2.	Gmina w tym:	7341			
	- Bielsk	342	78	16	62
16	- Borówno	323	60	17	43
17	- Borek	76	9	—	9
—	- Chelmonie	279	65	18	47
18	- Chelmoniec	197	52	14	38
14	- Gapa	58	11	11	—
11	- Elzanowo	303	65	18	47
18	- Otoruda	81	13	1	12
1	- Frydrychowo	402	68	32	36

32	– Kiełpiny	186	38	10	28
10	– Dylewo	79	8	8	0
8	– Piątkowo	320	101	93	8
93	– Lipienica	147	33	15	18
15	– Mariany	151	34	8	26
8	– Mlewiec	235	58	45	13
45	– Mlewo	370	95	18	77
18	– Napole	150	35	8	27
8	– Podborek	43	17	7	10
7	– Nowy Dwór	256	54	17	37
17	– Pluskowęsy	401	81	26	55
26	– Pruska Łąka	281	72	33	39
33	– Szewa	144	30	18	12
18	– Szychowo	249	56	7	49
7	– Sierakowo	355	84	22	62
22	– Srebniki	235	60	13	47
13	– Wielka Łąka	690	157	105	52
105	– Józefat	82	19	3	16
3	– WielkieRychnowo	714	168	100	68
100	– Zapluskowęsy	128	36	4	32
4	– Martyniec	64	12	1	11
1	RAZEM	11.446	1669	688	981

Gmina Kowalewo Pomorskie ma charakter rolniczy. Liczba podatników podatku rolnego na koniec 2006r wynosiła 1240 osób. Powierzchnia użytków rolnych, na których prowadzona jest działalność rolnicza przez osoby fizyczne, stanowi 11.500 ha , natomiast przez osoby prawne 946 ha, co stanowi łącznie 12.446 ha . W przeliczeniu na jednego rolnika przypada średnio 7,46 ha użytków rolnych. Gospodarstwa rolne w przedziale do 1 ha posiada 688 rolników , powyżej 1 ha 981 rolników.

Dochody z podatku rolnego uzyskane od rolników w 2006 r. wynoszą

849 267,90 zł, co stanowi 95,79 % należnego gminie podatku rolnego. Osoby prawne prowadzące działalność rolniczą dokonały wpłaty w 99,25% tj. w kwocie.60.702,00 zł. Wpływy z podatku od nieruchomości od osób fizycznych winny wynieść 759.801,30 zł Dokonano wpłat na kwotę 714.207,51 zł Ściągalność podatku od nieruchomości wynosi 93,40 %. Dochody uzyskane od osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Kowalewo Pom. Wyniosły 1.369.099,00 zł. Ściągalność podatku od nieruchomości od osób prawnych wynosi 81,60 %.

Na terenie miasta i gminy Kowalewo Pom. większość zakładów pracy ma znaczenie głównie lokalne, w znacznej części obsługujące rolnictwo. Do największych pracodawców w mieście i gminie należały: Urząd Miejski

wraz z podległymi jednostkami oraz firmy: Zakład Materiałów Opatunkowych, oddział wąbrzeskiego „Vinylexu” producenta folii, oddział golubsko-dobrzyńskiego „Drutpolu” (producent drutu), firma „Olkop” (stacje Benzynowe), Z-d Konkret – producent folii, „Zgoda”, Z-dy Rolne w Piątkowie i Wielkiej Łące oraz bank spółdzielczy.

Gospodarka na wsi oparta jest głównie na aktywności ekonomicznej ludności prowadzącej gospodarstwa rolne oraz indywidualną działalność gospodarczą. W przypadku gminy Kowalewo Pom. na aktywność tą wpływa wysoka jakość gleb. Większość zakładów pracy ma znaczenie głównie lokalne, w znacznej części obsługuje rolnictwo .

Gmina Kowalewo Pomorskie posiada opracowaną długo i krótkookresową strategię rozwoju miasta i gminy.

Gospodarka na wsi oparta jest głównie na aktywności ekonomicznej ludności prowadzącej gospodarke rolną – około 1669 indywidualnych gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 12.446 ha i średniej wielkości 7,46 ha.

Wiodącym kierunkiem jest hodowla trzody.

Uzupełniającą funkcję w stosunku do rolnictwa jest przemysł i usługi.

Zmiany, dotyczące prowadzonej działalności w latach 2004- 2006 roku kształtowały się następująco:

tabela Nr 3

Rodzaj działalności	Wpis	Wykreślenie
2004		
Działalność produkcyjno - usługowa	50	59
Budownictwo	12	23
Handel	22	43
Liczba przedsiębiorców na dzień 31grudnia - 438		
2005		
Działalność produkcyjno- usługowa	42	48
Budownictwo	19	22
Handel	15	17
Liczba przedsiębiorców na dzień 31grudnia -427		
2006		
Działalność produkcyjno- usługowa	39	30

Budownictwo	33	17
Handel	19	15
Liczba przedsiębiorców na dzień 31grudnia -456		

W Gminie Kowalewo Pomorskie na dzień 31.XII.2004 r. liczba przedsiębiorców wpisanych do rejestru wynosiła 438. W ciągu roku 2004 wpisów dokonało przedsiębiorców 84, a wykreślił 125. Na koniec roku 2004 liczba przedsiębiorców zmniejszyła się o 41. Początkiem roku 2005 liczba przedsiębiorców wynosiła 438. W ciągu roku wpisu dokonało 76, a wykreślił 87 przedsiębiorców. Na koniec roku 2005 liczba przedsiębiorców zmniejszyła się o 11, tak więc na dzień 31.XII. 2005r. liczba przedsiębiorców wynosiła 427.

Początkiem roku 2006 liczba przedsiębiorców wynosiła 427. W ciągu roku wpisu dokonało 91, a wykreśliło 62 przedsiębiorców - na koniec roku liczba przedsiębiorców zwiększyła się o 29.

Na dzień 31 grudnia 2006 działalność prowadziło 456 przedsiębiorców, tak więc w ciągu 3 lat liczba przedsiębiorców zwiększyła się o 18.

Miasto Kowalewo Pom. jest ośrodkiem kulturalnym gminy, posiada

- **Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w ramach którego działa Biblioteka Publiczna z filiami.**

Ponadto w mieście znajdują się **dwie przychodnie lekarskie /SP ZOZ i NZOZ PROVITA s.c/, trzy apteki, poczta, bank spółdzielczy.**

Na terenie gminy ogółem istnieje 7 szkół / Zespół Szkół w Kowalewie Pom., Publiczne Gimnazjum w Kowalewie Pom., Szkoła Podstawowa w Kowalewie Pom. Szkoła Podstawowa w Wielkim Rychnowie, Szkoła Podstawowa w Wielkiej Łące, Szkoła Podstawowa w Pluskowęsach, Szkoła Podstawowa w Mlewie / i Publiczne Przedszkole w Kowalewie Pom. .

Strukturę szkół podstawowych i ponadpodstawowych w mieście i gminie przedstawia tabela nr 4.

tabela nr 4

Zestawienie liczby uczniów w gimnazjum w Kowalewie Pomorskim.

Nazwa szkoły	Rok szkolny					
	2003/2004		2004/2005		2005/2006	
	Liczba oddziałów	liczba uczniów	Liczba oddziałów	liczba uczniów	Liczba oddziałów	liczba uczniów
PG Kowalewo Pom.	22	552	19	533	20	538

Sporządzono na podstawie organizacji szkół.

Zestawienie liczby uczniów w szkołach podstawowych +oddziały „0”

tabela nr 5

Nazwa szkoły	Rok szkolny					
	2003/2004		2004/2005		2005/2006	
	Liczba oddziałów	liczba uczniów	Liczba oddziałów	liczba uczniów	Liczba oddziałów	liczba uczniów
SP Kowalewo Pom. w tym oddziały zerowe:	21 2	571 60	20 2	551 58	21 3	549 77
SP Pluskowęsy w tym oddziały zerowe:	7 1	168 22	7 1	152 20	7 1	148 21
SP Wlk. Łąka w tym oddziały zerowe:	7 1	141 17	7 1	143 22	7 1	144 25
SP Wlk. Rychnowo w tym oddziały zerowe:	8 1	202 26	8 1	193 17	7 1	182 29
SP Mlewo w tym oddziały zerowe:	4 1	29 7	4 1	24 6	4 1	27 6
Przedszkole Publiczne – oddział zerowy	1	14	1	22	1	17
Razem :	48	1125	47	1085	47	1067

Sporządzono na podstawie organizacji szkół. Źródło *Urząd Miejski*

W wyniku zmniejszenia się przyrostu naturalnego zmniejsza się liczba dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, co potwierdzają dane w wyżej wymienionych tabelach, a zatem w kilku najbliższych latach nadal zmniejszać się będzie liczba dzieci podejmujących naukę w szkole podstawowej.

Będzie to miało wpływ na liczbę uruchamianych oddziałów klasowych.

W roku 2004 osoby w wieku przedprodukcyjnym /0-18/ stanowiły prawie 26% wszystkich mieszkańców gminy. W roku 2006 – 24,95%.

W latach 2004 -2006 utrzymywał się wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym / 19-65/ w roku 2006 spadek liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Wymagać to będzie organizowania nowych miejsc pracy, bowiem w porównaniu do liczby osób nabywających prawa do emerytury występować będzie nadmiar rąk do pracy.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku.

tabela nr 6

Grupa wiekowa	Gmina	
	Ogółem	Kobiety
2004 rok		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18lat)	2.981	1.458
Wiek produkcyjny (19 – 65)	6.900	3.307
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	1.586	1.062
2005rok		

Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	2.900	1.428
Wiek produkcyjny (19 – 65)	6.944	3.316
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	1.592	1.062
2006 rok		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	2.856	1.398
Wiek produkcyjny (19 – 65)	7.026	3.367
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	1.564	1.064

IV. Pomoc społeczna w aspekcie występujących problemów społecznych w gminie Kowalewo Pom.

Uchwałą Rady Miejskiej Nr XIV/119/2004 z dniem 30 czerwca 2004r. został przyjęty do realizacji „Gminny Program Pomocy Społecznej” mający na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin, umożliwienia im wychodzenia z trudnych sytuacji życiowych. Głównym celem programu była walka z ubóstwem i zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomimo wszelkich działań podejmowanych przez tut. Ośrodek Pomocy Społecznej i innych instytucji i organizacji społecznych spora część naszego społeczeństwa nadal nie potrafi odnaleźć się w nowej rzeczywistości, a różnorodne ludzkie potrzeby, deficyty i niezaradność spowodowała, że korzystanie z pomocy dla niektórych rodzin stało się sposobem na życie.

Sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej jak i pozostałych instytucji przedstawiane były co rok Radnym Rady Miejskiej - członkom Komisji Oświaty, Kultury i Ochrony Zdrowia.

Na realizację zadań zleconych i własnych z budżetu gminy Kowalewo Pom. w 2006 roku wydatkowano 1.912.258 złotych.

Jakie środki przeznaczono na pomoc społeczną w latach 2004 – 2006

przedstawia tabela nr 7

tabela nr 7

Wyszczególnienie	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006
Ogółem środki	2.333.803,00	3.515.598,00	5.323.937,00
w tym zadania z pomocy społecznej	884.497,00	1.010.576,00	1.912.248,00
Zadania własne	319.582,00	325. 634,00	345.513,00
Zadania zlecone	564.915,00	684.942,00	1.566.735,00
Świadczenia rodzinne	1.449.306,00	2.505.022,00	3.411.689,00

Źródło: Budżet Gminy Kowalewo Pom.

Z przedstawionych danych wynika, że środki na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej od 2004 roku zwiększyły się .

Przyczyną zwiększenia środków na realizację zadań z pomocy społecznej od 2004 roku było wprowadzenie rządowych programów w zakresie dożywiania.

Szerzej problem zostanie omówiony przy analizie tabeli przedstawiającej wydatkowanie środków na różnego rodzaju świadczenia .

Niektóre dane charakteryzujące liczbę osób korzystających oraz wydatkowane kwoty na różnego rodzaju świadczenia z pomocy społecznej i inne formy pomocy dla mieszkańców przedstawia tabela nr 8 .

tabela nr 8

Zadania zlecone	2004 r.		2005r.		2006 r.	
	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota
Budżet centralny z przeznaczeniem na:	445.429,00		513.613,00		585.118,00	
Zasiłki stałe, zasiłki stałe wyrównawcze, renty socjalne	108	212.628,00	63	142.841,00	67	142.220,00
Zasiłki okresowe w tym zasiłki okresowe gwarantowane	319	148.632,00	407	354.469,00	395	432.835,00
Zasiłki ciężowe	8	9.529,00	-	-	-	-
Bilet kredytowy	35	38.031,00	-	-	-	-
Składki zdrowotne	4	168,00	-	-	-	-
Składki ZUS	46	14.850,00	37	16.303,00	44	10.063,00
	42	21.591,00	-			
Budżet centralny z przeznaczeniem na:	6.204,00 /do 30 kwietnia 2004r./		2.447.522,00		3.411.689,00	
Zasiłki rodzinne	12	2.484,00	-	-	-	-
Zasiłki pielęgnacyjne	7	3.720,00	-	-	-	-
Budżet centralny z przeznaczeniem na:	113.282,00		171.329,00		981.506,00	
Działania osłonowe -susza, wichury,	203	58.364,00	-	-	504	563.552,00
- wyprawka szkolna	68	5.498,00	73	6.329,00	42	3.954,00
Dożywianie w ramach Programu „Posiłek dla Potrzebujących”	757	49.420,00	1251	165.000,00	-	-
„Pomoc Państwa w zakresie dożywiania ”	-	-	-	-	1188	414.000,00
Zadania własne gminy	2004 r.		2005		2006	
	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota

Budżet Gminny z przeznaczeniem na:	319.582,00		325.634,00		345.504,00	
Opał	65	4.757,00	76	12.560,00	267	39.640,00
Zasiłki celowe w tym: zasiłki celowe zwrotne	312	94.422,00	347	92.246,00	361	72.471,00
Zasiłki celowe zwrotne	73	34.860,00	77	46.310,00	83	50.720,00
Kolonie	101	5.740,00	133	7.194,00	101	11.726,00
Program Rządowy Posiłek dla Potrzebujących „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania	757	73.616,00	1251	105.665,00	-	-
	-	-	-	-	1188	86.495,00
Usługi opiekuńcze	30	106.287,00	28	105.969,00	28	106.975,00
Domy Pomocy Społecznej	-	-	1 osoba	2.273,00	4 osoby	28.197,00
Ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	1395		1373		1216	

Dokonując analizy danych w tabeli należy stwierdzić, że generalnie środki finansowe na pomoc społeczną i inne świadczenia dla mieszkańców wzrastają. Analizując liczbę osób korzystających z poszczególnych rodzajów pomocy należy stwierdzić, że najczęściej osób korzysta z zasiłków okresowych, z zasiłków celowych oraz z dożywiania.

Ważnym świadczeniem były zasiłki z tytułu ochrony macierzyństwa. W 2004 roku ta forma pomocy udzielana była do miesiąca kwietnia. Z dniem 1 maja 2004 roku pomoc z tytułu urodzenia dziecka jest świadczeniem rodzinnym przyznawanym w trybie przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Analizując charakter udzielanych świadczeń w ramach zadań zleconych należy stwierdzić, że w poszczególnych latach zauważa się zmniejszenie w stosunku do 2004 roku liczby zasiłków : zasiłków pielęgnacyjnych, rodzinnych, stałych wyrównawczych, zasiłków stałych, zasiłków okresowych gwarantowanych, ponieważ te rodzaje zasiłków zostały objęte reformą zasiłków, która zamiast dotychczasowego katalogu świadczeń dla rodziny, wprowadziła nowe pojęcie świadczeń rodzinnych tj. zasiłek rodzinny z dodatkami.

Na świadczenia rodzinne od miesiąca maja do końca 2004 roku wydatkowano kwotę 1.449.306 zł.

Dotacja na zadania własne w 2006 roku w porównaniu z latami 2005, 2004, wzrosła o 25.922 złotych głównie z przeznaczeniem na zasiłki celowe i dożywianie. Liczba świadczeniobiorców korzystających z tych form pomocy wzrosła, w porównaniu z rokiem 2004 o 431 osób.

Ważną formą pomocy jest dożywianie dzieci w szkołach podstawowych i gimnazjach. Z analizy wynika, że zarówno liczba dzieci jak i środki na dożywianie corocznie wzrasta. Przyczyną jest wzrost liczby rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej, a które nie są w stanie zapewnić posiłku dla swoich dzieci.

Zmiana ustawy o pomocy społecznej wprowadziła zmiany dotyczące naliczania wysokości zasiłków okresowych. W związku z tym dotacja na zadania zlecone w latach 2004-2006 zwiększała się.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowalewie Pomorskim działaniem swym obejmuje osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji finansowej, zdrowotnej i rodzinnej z terenu gminy. W związku z pojawiającymi się nowymi problemami społecznymi wchodzą do systemu pomocy społecznej wciąż nowe kategorie klientów.

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy MGOPS są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm.

Dane liczbowe przedstawiono w tabeli nr 9

tabela nr 9

Liczba rodzin						
Powody trudnej sytuacji życiowej	2004 rok	% w stosunku do ogólnej liczby korzystających z pomocy społ. ** *	2005 rok	% w stosunku do ogólnej liczby korzystających z pomocy społ. ***	2006 rok	% w stosunku do ogólnej liczby korzystających z pomocy społ. ****
1.Ubóstwo	174	12,47%	407	29,64%	395	32,48%
2.Sieroctwo	-	-	1	0,07%	-	-
3.Bezdomność ****	10	0,71%	18	1,31%	16	1,31%
4.Potrzeba ochrony macierzyństwa	35	2,5%	-	-	-	-
5.Bezrobocie	430	30,82%	363	26,43%	359	29,52%
6.Niepełnosprawność	214	15,34%	118	8,59%	112	9,21%
7.Długotrwała choroba	260	18,63%	24	1,74%	18	1,48%
8.Bezradność w sprawach opieki-wych. prowadzenia gospodarstwa domowego	152	10,89%	32	2,33%	21	1,72%
9.Alkoholizm	55	3,94%	57	4,15%	48	3,94%
10.Narkomania	3	0,21%	1	0,07%	1	0,08%
11.Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	9	0,64%	5	0,36%	7	0,57%
12.Kłęska żywiołowa	203	14,55%	-	-	504	41,44%

Powody trudnej sytuacji życiowej	2004 rok	% w stosunku do liczby korzystających z pomocy społ. ***	2005 rok	% w stosunku do liczby korzystających z pomocy społ. ***	2006 rok	% w stosunku do liczby korzystających z pomocy społ. ***
lub ekologiczna Zdarzenia losowe.						
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej *	1395	-	1373	-	1216	-
Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy **	4290	37,41%	4842	42,34%	4599	40,18%

* jest to rzeczywista liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.

** jest to rzeczywista liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

*** korzystający z pomocy mogą być objęci różnymi dysfunkcjami, dlatego też suma nie równa się 100%.

**** jest to liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością

Z analizy danych przedstawionych w tabeli nr 9 wynika, że w latach

2004 – 2006 z pomocy korzystało 37,41% do 42,34% mieszkańców gminy.

Przyczyną kwalifikującą do pomocy było przede wszystkim bezrobocie, które stanowi od 26,43% do 30,82% oraz ubóstwo, które stanowi od 12,47 % do 32,48% ogółu korzystających z pomocy społecznej. Mniejsza liczba korzystających z pomocy społecznej w 2006 roku spowodowana jest zmniejszeniem liczby bezrobotnych.

W roku 2003 Uchwałą NR V/29/03 Rady Miejskiej przystąpiono do Stowarzyszenia Banku Żywności w Toruniu. Bank prowadzi działalność polegającą na dostarczaniu żywności, odzieży i sprzętu rehabilitacyjnego.

Również organizowane są akcje zbiórki żywności i artykułów gosp. domowego z przeznaczeniem dla osób i rodzin o najniższych dochodach.

Świadczenia rodzinne w liczbach za okres od 2004-05-01 do 2006-12-31 przedstawiono w tabeli nr 10

tabela nr 10

Zadania zlecone	2004r.		2005r.		2006r.	
	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota
1. Budżet centralny z przeznaczeniem na:		1.449.306,00		2.505.022,00		3.411 689,00
2. Zasiłki rodzinne	7 779	357 127,00	15621	717 721,00	21 647	1.104 774,00
3. Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:	4 875	754 418,00	9 534	1.128 218,00	12 030	1.125 368,00
4. Urodzenia dziecka	37	18 500,00	62	31 000,00	90	89 000,00
5. Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	357	147 861,00	561	227 426,00	550	216 408,00
6. Samotnego wychowania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	30	11 627,00	31	12 400,00	12	4 800,00
7. Samotnego wychowania dziecka *	2 433	445 810,00	2 769	499 002,00	769	158 230,00
8. Kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego w tym:	665	42 990,00	1 321	86 950,00	1 703	117 860,00
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	178	8 900,00	276	13 800,00	353	18 890,00
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	487	34 090,00	1 045	73 150,00	1 350	98 970,00
9. Rozpoczęcie roku szkolnego	631	56 790,00	1 221	109 890,00	1 369	136 880,00
Podjęcie przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	722	30 840,00	2 138	90 000,00	3 165	142 680,00

10.Na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	49	3 920,00	112	8 960,00	114	9 570,00
11.Na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	673	26 920,00	2 026	81 040,00	3 051	133 110,00
12.Wychowanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	-	-	1431	71.550,00	4 372	259 510,00
13.Świadczenia opiekuńcze, w tym:	1 190	267 306,00	2 654	527 904,00	4 170	750 650,00
Zasiłek pielęgnacyjny	841	121 104,00	2 126	306 144,00	3 666	539 292,00
Świadczenie pielęgnacyjne	349	146 202,00	528	221 760,00	504	211 358,00
14.Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	-	-	-	-	137	137 000,00
15.Zaliczka alimentacyjna*	-	-	348	73.679,00	1 125	243 330,00
16.Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	-	-	421	57.500,00	371	50 567,00

* Liczba świadczeń z tyt. samotnego wychowywania dziecka w roku 2006 zmalała w związku z wejściem w życie z dniem 1 września 2005r. Ustawy o zaliczce alimentacyjnej .

tabela nr 11

	2004	2005	2006
Liczba świadczeniobiorców	665*	1080*	1181*

* rzeczywista liczba świadczeniobiorców.

Liczba świadczeniobiorców pobierających świadczenia rodzinne wraz z dodatkami w roku 2006 wzrosła dwukrotnie w stosunku do roku 2004 z powodu przejęcia przez gminę z dniem 1 września 2006 realizacji wszystkich świadczeń rodzinnych wraz z dodatkami .

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie na terenie gminy jest Miejsko -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Placówka realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej ,świadczeń rodzinnych i zaliczki alimentacyjnej. Między innymi koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej. Kadre Ośrodka stanowi kierownik, za-ca kierownika , 5 pracowników socjalnych w tym 4 pracujących w terenie , 1 pracownik administracyjny , księgowa oraz 6 opiekunek domowych pracujących w terenie zapewniając usługi opiekuńcze osobom potrzebującym pomocy w tym zakresie,3 pracowników realizujących zadania w związku z realizacją świadczeń rodzinnych i dodatków .W strukturze organizacyjnej tut. Ośrodka działa Świetlica Socjoterapeutyczna.

V. Organizacje Pozarządowe działające na terenie Gminy Kowalewo Pom.

- Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Zdrowia
- Ludowe Stowarzyszenie „Zdrowie dla Wsi Wielkie Rychnowo”
- Stowarzyszenie „TOBIE MY ”
- Stowarzyszenie Artystów-Amatorów „ARS”
- Stowarzyszenie na Rzecz Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo
- Wiejskie Stowarzyszenie Edukacyjno -Kulturalne „TRIO”w Mlewie
- Towarzystwo Miłośników Kowalewa Pomorskiego” TOMIKO”
- Polski Związek Niewidomych
- Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych
- Polski Związek Emerytów i Rencistów
- Związek Kombatantów RP i byłych więźniów Politycznych
- Ludowy Klub Sportowy „ Promień”
- Stowarzyszenie Rolników „Storol”

VI. Diagnoza i analiza problemów społecznych w gminie Kowalewo Pom.

1. Ubóstwo

Pojęcie to definiuje się w różny sposób .W ustawie o pomocy społecznej brak jest definicji ubóstwa.

Jedną z definicji ubóstwa - jest zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny.

Kwestia ubóstwa określana jest w kategoriach absolutnych lub względnych.

Przy podejściu **absolutnym** jako kryterium ubóstwa przyjmuje się warunki materialne, nie zapewniające zaspokojenia minimalnych potrzeb człowieka.

Przy pojęciu **względny** ubóstwo utożsamia się z nadmiernymi różnicami w poziomie życia. Jeśli w społeczeństwie występują duże nierówności, to najgorzej sytuowani jego członkowie, nawet gdy mają środki pozwalające na więcej niż elementarne potrzeby, określają się ubogimi.

Ubóstwo jest traktowane jako główna przyczyna sytuacji wymagających pomocy społecznej. Odnosi się do sytuacji, w której osoby lub rodziny nie posiadają dochodów lub też ich dochody są niższe od kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Liczba rodzin korzystająca z pomocy MGOPS z powodu ubóstwa

2004 r - 174 rodzin

2005r. - 407 rodzin

2006r. - 395 rodzin

2. Bezrobocie

Bezrobocie jest jedną z okoliczności uprawniających do pomocy społecznej. Przystępując do analizy problemu, jakim jest bezrobocie przybliżyć należy podstawowe pojęcia, jakimi jest ono definiowane.

Bezrobotni to: poszukujący, gotowy podjąć i podejmujący zatrudnienie lub inną pracę zarobkową, natomiast **poszukujący pracy** to osoby niezatrudnione poszukujące zatrudnienia oraz osoby zatrudnione zgłaszające

zamiar i gotowość podjęcia zatrudnienia w wyższym wymiarze czasu pracy, albo dodatkowego lub innego zatrudnienia, zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy. Stopa bezrobocia to ukazywana w procentach relacja pomiędzy liczbą zarejestrowanych osób bezrobotnych ,a liczbą osób czynnych zawodowo (to jest zdolnych w prawnie określonych warunkach do podjęcia pracy).

Problem bezrobocia w Gminie Kowalewo Pom. przedstawiony został na podstawie lat 2004-2006

Bezrobotni w Gminie.

tabela nr.12 Zarejestrowani bezrobotni w gminie Kowalewo Pom. w latach 2004-2006

	2004 rok		2005 rok		2006rok	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Bezrobotni	1.081	585	1.051	604	802	518
Z prawem do zasiłku	167	54	166	60	162	69
Zamieszkali na wsi	603	327	625	354	492	320

Źródło: Urząd Miejski , PUP Golub Dobrzyń

tabela nr 13 . Bezrobotni – według wykształcenia.

Lata	Podstawowe		Zasadnicze		Średnie ogólne		Średnie zawodowe		Wyższe	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
2004	384	196	430	207	85	60	173	116	9	6
2005	405	224	375	179	92	70	159	118	20	13
2006	289	183	269	148	85	66	136	107	23	14

Źródło: Urząd Miejski , PUP Golub Dobrzyń

tabela nr 14 . Bezrobotni - struktura wieku.

Lata	Ogółem	18 – 24		25 - 34		35 - 44		45 - 54		55 - 65	
		Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
2004	1081	346	182	283	176	215	177	205	93	32	7
2005	1051	281	169	302	195	200	114	226	116	42	10
2006	802	230	144	209	169	150	96	174	92	39	17

Źródło: Urząd Miejski, PUP Golub Dobrzyń

STAN NA DZIEŃ: LICZBA BEZROBOTNYCH W MIEŚCIE I W GMINIE KOWALEWO POM												
31.12. 2005r.	31.01. 2006r.	28.02. 2006r.	31.03. 2006r.	30.04. 2006r.	31.05. 2006r.	30.06. 2006r.	31.07. 2006r.	31.08. 2006r.	30.09. 2006r.	31.10. 2006r.	30.11. 2006r.	31.12. 2006 r.
1051	1086	1118	1075	991	939	915	924	846	855	836	815	802

Analizując przedstawione dane zauważyć trzeba, że liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku 2006 w stosunku do roku 2005 zmniejszyła się o 249 osób natomiast w stosunku do 2004r - 279 osób. Zmiana ta związana jest z emigracją społeczeństwa za granicę oraz zwiększeniem miejsc pracy w nowo powstałych zakładach pracy w ościennych gminach / między innymi SHARP, ORION /.

W minionym okresie także odnotowano niewielkie wahania w stopie bezrobocia zarówno w województwie Kujawsko Pomorskim jak i w Powiecie Golubsko Dobrzyńskim. Na koniec grudnia stopa bezrobocia w województwie wyniosła 19,3% , a w powiecie 23,5% .

Jednakże dane te nie odzwierciedlają w pełni poziomu rzeczywistej stopy bezrobocia na terenie gminy, nie obejmują one, bowiem osób pozostających bez pracy, lecz nie zarejestrowanych w PUP. Gmina Kowalewo Pom. jest gminą rolniczą. Dla wielu rolników źródłem utrzymania są niewielkie gospodarstwa rolne. Właśnie tam istnieje bezrobocie ukryte.

Niepokojącym zjawiskiem jest liczba kobiet z terenu naszej gminy pozostających bez pracy, dotyczy to szczególnie kobiet z wykształceniem podstawowym i zasadniczym. Na przestrzeni tych lat liczba osób , które mają prawo do pobierania zasiłku dla bezrobotnych utrzymuje się na tym samym poziomie.

Analizując liczbę bezrobotnych z punktu widzenia struktury wieku należy podkreślić, że aktualnie największą grupę stanowią osoby w wieku 18-24 lat (17,42% / czyli osoby młode dopiero wchodzące na rynek pracy. Tabela nr 15 przedstawia zaktywizowanych bezrobotnych.

tabela nr15

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA ZAKTYWIZOWANYCH BEZROBOTNYCH		
		31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006r
1.	Szkolenia	6	12	18
2.	prace interwencyjne	58	29	60
3.	roboty publiczne	17	15*	8*
4.	środki na podjęcie działalności gosp. przez osoby bezrobotne	2	3	8
5.	pożyczki na dodatkowe miejsca pracy	0	0	0
6.	refundacja kosztów wyposażenia stanowisk pracy	0	1	2
7.	staże absolwenckie	58	77	50
8.	dodatek aktywizacyjny	31	75	71
9.	Stypendia z tyt. rozpoczęcia nauki	6	19	9
10.	przygotowanie zawodowe	46	91	59
11.	prace społecznie użyteczne	0	0	95
12.	zwrot kosztu dojazdu		61	21
	RAZEM	224	383	401
	praca stała poza pośrednictwem PUP	343	219	

* bezrobotni zatrudnieni przy wykonywaniu robót publicznych w Gminnej Spółce Wodnej w Kowalewie Pom.

W ramach przeciwdziałania bezrobociu w roku 2006 w gminie Kowalewo Pom. bezrobotni kierowani byli:

- do robót publicznych – 8 osób.
- na prace interwencyjne - 60 osób.
- na staż – 50 osób.
- szkolenia - 18 osób.

Łącznie na te formy przeciwdziałania bezrobociu skierowanych zostało 136 osób. tj.16,96% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych na koniec roku 2006 z terenu gminy Kowalewo Pom.

Dokonane zmiany w 2005r. w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawie o pomocy społecznej dały możliwość zatrudniania osób bezrobotnych - korzystających z pomocy społecznej w ramach „ prac społecznie użytecznych” W ramach tych prac w roku 2006 zatrudnionych zostało 69 osób.

Bezrobocie jest jednym z trudniejszych problemów społecznych wywołującym negatywne skutki w społeczeństwie. Konsekwencjami bezrobocia (zwłaszcza długotrwałego) dla większości bezrobotnych są: pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem czasu wolnego, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu politycznym i kulturalnym. Towarzyszy temu dyskomfort psychiczny, polegający często na poczuciu bezsilności. Następstwem trudności finansowych jest nie tylko obniżenie standardu życia, lecz także pozbawienie bezrobotnego możliwości nabywania dóbr, które są symbolami statusu, co prowadzi do obniżenia samooceny. Bezrobocie zawsze ma negatywne skutki dla społeczeństwa. Są nimi: duże koszty świadczeń socjalnych, niewykorzystanie zdolności do pracy bezrobotnych, poczucie zagrożenia utratą pracy ludzi zatrudnionych i niebezpieczeństwo zwiększenia się zjawisk niepożądanych (np. alkoholizm, rozwody, narkomania, przestępczość,).

Sposobów zwalczania bezrobocia jest niewiele. Jednak to czy człowiek znajdzie zatrudnienie w dużym stopniu zależy od niego. Ważnym elementem jest pozytywne nastawienie psychiczne do tego, aby znaleźć pracę. Człowiek pozostający bez zatrudnienia powinien podnieść swoje kwalifikacje i umiejętności, a także podwyższyć wykształcenie przez szkołę i kursy. Jednak nie każdego stać na taki wysiłek. Urzędy Pracy pokrywają koszty kursów, tylko wtedy, gdy dana osoba ma zapewnioną przyszłą pracę. Czasami zdarza się, iż mimo zapewnień o zatrudnieniu pracodawca w rezultacie rezygnuje, ponieważ okres oczekiwania na ukończenie kursu jest zbyt długi. Zwalczanie bezrobocia musi być oparte na dwóch filarach: na wspieraniu tych, którzy mogą tworzyć miejsca pracy oraz tych, którzy je mogą wypełnić.

W celu skutecznego zwalczania i zapobiegania bezrobociu konieczne jest podjęcie szeregu działań, które zaowocują: zwiększeniem liczby miejsc pracy, stworzeniem warunków do zdobycia doświadczenia zawodowego dla absolwentów,- aktywizacją bezrobotnych.

Działania takie podejmowane powinny być przez Powiatowy Urząd Pracy przy współpracy Urzędu Miejskiego i Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

3.Niepełnosprawność, długotrwała choroba i starość.

Wraz z rosnącym poziomem cywilizacji, zwiększeniu ulega liczba ludzi, którzy nie są w pełni sprawni i nie potrafią samodzielnie rozwiązywać swoich problemów życiowych. Argument ten jest wystarczającym do szerokiej i dogłębnej analizy problemu. Niepełnosprawności, oprócz uszkodzenia ciała czy chorób, wciąż często towarzyszą liczne bariery ekonomiczno architektoniczne i środowiskowe, brak tolerancji dla odmienności w swoich społecznościach, ograniczony dostęp do społecznych zasobów,

dyskryminacja w wielu dziedzinach życia społecznego. Osoba postawiona w obliczu takiej sytuacji dokonuje zwykle izolacji samego siebie od złego świata.

Z uwagi na ogromną złożoność problemu opracowane działania muszą być wieloobszarowe nakierowane na społeczeństwo, rodzinę osoby niepełnosprawnej oraz jednostkę.

Wprowadzając w problem niepełnosprawności należy wyjaśnić pewne pojęcia z tym związane.

Osobą niepełnosprawną jest taka osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony - osoba niepełnosprawna prawnie, lub osoba która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca) - osoba niepełnosprawna biologicznie, stara.

Osoby niepełnosprawne, według przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych.

Niepełnosprawność w Gminie Kowalewo Pom. dotyka blisko 1696 osób co stanowi 14,82% społeczeństwa / dane Urząd Statystyczny/

Zdecydowana większość mieszkańców Gminy Kowalewo Pom. zamieszkuje tereny wiejskie, toteż tam jest większa ilość osób niepełnosprawnych (9,18%). Uwarunkowania społeczno - gospodarcze większości mieszkańców to przede wszystkim wysoki poziom bezrobocia, słabo rozwinięty przemysł, działalność handlowo - usługowa i drobno rolnicza traktowana jako główne źródło utrzymania. Podstawowe potrzeby większości mieszkańców realizowane są na niskiej stopie życiowej. Mają oni najczęściej trudne warunki mieszkaniowe .

Pojawienie się w takiej sytuacji dodatkowo problemu niepełnosprawności potęguje już zwykle trudną sytuację życiową rodziny, spychając osobisty problem niepełnosprawnego członka rodziny na dalszy plan. Instytucjonalne formy wsparcia dla rodzin oraz samych niepełnosprawnych realizuje na przestrzeni ostatnich lat coraz więcej placówek, jednakże nakierowane są na ograniczoną ilość osób oraz na tylko niektóre z koniecznych sfer pomocy czy wspierania .

Najczęściej pojawiającymi się problemami jest wciąż niski poziom świadomości całego społeczeństwa (w tym bardzo często samych niepełnosprawnych i ich rodzin) w zakresie podejmowanych działań w drodze do niezależności i samodzielności.

Pomimo wielu podejmowanych dotychczas działań nakierowanych na osoby niepełnosprawne i środowisko, wciąż bardzo ważnym problemem jest funkcjonowanie niewłaściwych form zachowania wśród osób niepełnosprawnych bierność, brak akceptacji samego siebie, swojej niepełnosprawności, brak samostanowienia i działania, a co za tym idzie ich izolacja.

Ograniczanie możliwości tych osób potęgowane jest przez otoczenie bariery mentalne oraz architektoniczne, brak spójnego określonego ustawowo

systemu wsparcia osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin, ograniczony dostęp do edukacji, rehabilitacji (również wczesnoniemowłęczej), skąpa oferta usług oferowanych przez PUP, brak miejsc pracy dla niepełnosprawnych, znikoma wiedza pracodawców na temat zatrudniania niepełnosprawnych, niewłaściwe ich postrzeganie jako osób nieprzydatnych zawodowo.

Instytucje i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych .

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowalewie Pom.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu Dobreznym
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Golubiu Dobrzyniu
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Kowalewie Pom.
- Stowarzyszenie na Rzecz Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo
- Polski Związek Emerytów i Rencistów
- Towarzystwo Miłośników Kowalewa Pom. „Tomiko „
- Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Zdrowia
- Związek Kombatantów RP i byłych więźniów Politycznych
- Gabinet Rehabilitacyjny

Pomoc dla osób niepełnosprawnych w najszerszym zasięgu niosą Warsztaty Terapii Zajęciowej i gabinet rehabilitacyjny działający przy SP ZOZ w Kowalewie Pom.

Warsztaty Terapii Zajęciowej są ośrodkiem dziennego pobytu dla osób powyżej 16 -tego roku życia , głównie ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Czas trwania zajęć 5 godzin dziennie od poniedziałku do piątku. Warsztaty realizują zadania zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego , samodzielnego i aktywnego życia – na miarę jej indywidualnych możliwości. W WTZ z terapii obecnie korzysta 25 osób niepełnosprawnych ,posiadających wskazane uczestnictwo ,określone w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności. W ośrodku funkcjonuje 6 grup terapeutycznych:

- Podtrzymywanie umiejętności szkolnych
- Majsterkowiczów
- Maszyn i urządzeń biurowych
- Krawiecka
- Gospodarstwa domowego
- Rehabilitacja

Gabinet rehabilitacyjny działający przy SP ZOZ w Kowalewie Pom. w roku 2006 przyjął 7.000 pacjentów. Wykonano 17400 zabiegów fizykalnych łącznie z ćwiczeniami przeprowadzonymi na najmłodszych pacjentach. Najmłodszy pacjent miał 3 tygodnie – najstarszy 87 lat.

Infrastruktura obiektów użyteczności publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

Ważniejsze obiekty użyteczności publicznej na terenie gminy

Kowalewo Pom. przystosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych. W ramach likwidacji barier architektonicznych przystosowane zostały również ciągi komunikacyjne.

4. Długotrwała choroba

Jedną z przesłanek udzielania pomocy przez MGOPS jest długotrwała choroba.

Można przyjąć, że długotrwała choroba musi trwać co najmniej 6 miesięcy. Istnienie długotrwałej lub ciężkiej choroby stwierdza lekarz, wydając zaświadczenie. Długotrwała lub ciężka choroba to przesłanka uprawniająca między innymi do zasiłku okresowego, usług opiekuńczych.

Usługi opiekuńcze świadczone są na rzecz osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, lub jeśli rodzina nie może im takiej opieki zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

Usługi świadczone są w miejscu zamieszkania klientów potrzebujących pomocy przez opiekunki zatrudnione w tutejszym Ośrodku Pomocy Społecznej, i tak:

- w 2004 roku świadczone usługi dla 30 osób
- w 2005 roku świadczone usługi dla 28 osób
- w 2006 roku świadczone usługi dla 28 osób

Osoby, które wymagały całodobowej pomocy osoby drugiej - umieszczone były w DPS

- w 2004 roku - nie umieszczono
- w 2005 roku - 1 osoba
- w 2006 roku - 4 osoby.

5. Alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu. Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm jako poważny problem społeczny. Spośród wszystkich beneficjentów Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2004r 55 rodzin (liczących - 172 osoby) w 2005r. 57 rodzin (liczących 157 osób) 2006r. - 48 rodzin (liczących. 119 osób) ubiegających się o pomoc swą trudną sytuacją życiową tłumaczyło problemem alkoholowym.

W gminie Kowalewo Pom. problem narkomanii jest problemem marginalnym

w sensie statystyk , jednakże bardzo ważnym w aspekcie szeroko rozumianej profilaktyki, ograniczania podaży jak również monitoringu problemów szczególnie wśród dzieci i młodzieży . W miesiącu listopadzie 2006 r. przeprowadzono ankietę w szkołach podstawowych i gimnazjum (wyniki ankiety opisane w dalszej części).W analizowanym okresie z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek objął pomocą w 2004r. - 3 rodziny, w 2005 r. -1 rodzinę i w 2006r.-1 rodzinę.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

Dla osób uzależnionych od alkoholu został utworzony Punkt Informacyjno-Konsultacyjny Przeciwdziałania Alkoholizmowi działający w Kowalewie Pom. od 1997 roku .Koszty jego utrzymania w omawianym okresie przedstawiały się następująco : w roku - 2004 – 8.773 zł, 2005 –9.535 zł, w 2006 -9.052zł

Odpowiednio konsultacji udzielono 601, 675, 634.

Najczęstszym skutkiem nadużywania alkoholu jest pogorszenie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny. Nie bez znaczenia jest wpływ alkoholizmu członka rodziny na rozwój dzieci , które żyją w atmosferze ciągłego niepokoju , lęku i napięcia . Z myślą o tych dzieciach utworzona została w 1998 roku Świetlica Socjoterapeutyczna , która podlega pod MGOPS w Kowalewie Pom. Świetlica jest miejscem, w którym wychowanek może kształcić i rozwijać swoje zainteresowania, może sprawdzić swoje koncepcje. Podstawowym warunkiem powodzenia pracy wychowawczej jest wszechstronne ukazywanie dzieciom i młodzieży współczesnego życia, zbliżenie ich do aktywnego w nim udziału. Od czasu rozpoczęcia działalności (tj. od listopada 1998 roku) mury Świetlicy Socjoterapeutycznej w Kowalewie Pom. opuściło 81 wychowanków, których dalsze losy kształtują się następująco:

- 4 osoby podjęły naukę na studiach
- 26 osób ukończyło bądź nadal kontynuuje naukę w szkołach średnich
- 23 osoby ukończyły bądź nadal kontynuują naukę w szkołach zawodowych
- 1 osoba kontynuuje naukę w szkole specjalnej w Golubiu - Dobrzyniu
- 1 osoba kontynuuje naukę w szkole życia w Toruniu

Ponadto, w przeciągu trzech ostatnich lat, świetlica socjoterapeutyczna podejmowała działania w zakresie:

- profilaktyki uzależnień,
- rozwijania zainteresowań,
- uczestnictwa w akcjach i konkursach,
- dożywiania,
- organizacji czasu wolnego w czasie wakacji letnich

Nakłady finansowe związane z utrzymaniem świetlicy przeznaczone z

budżetu gminy oraz liczby uczestników w latach 2004-2006 przedstawiały się następująco:

2004r. - 78.903,- - skupiała 48 wychowanków

2005r. – 82.520,- - skupiała 43 wychowanków

2006r. – 76.978,- - skupiała 42 wychowanków

Współpracując ze Stowarzyszeniem na Rzecz Ochrony Zdrowia opracowywano programy tematyczne w związku z którymi pozyskiwano dodatkowe środki . Łącznie w latach 2004-2006 pozyskano 93.344 zł . Środki te głównie kierowane były na realizowanie programów adresowanych do dzieci i młodzieży.

Dalsza działalność świetlicy jest wskazana, gdyż przynosi pożądane efekty. Podejmowane każdego dnia działania zapobiegają ubóstwu i społecznej marginalizacji dzieci i młodzieży z naszego środowiska lokalnego.

Charakterystykę problemu alkoholizmu w mieście oparto na informacjach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) oraz na danych Policji dotyczących interwencji w ramach procedury „Niebieska Karta” (wprowadzonej od 1998 roku na terenie całego kraju). Procedura ta przeznaczona jest dla służb patrolowo -interwencyjnych i do pracy dzielnicowych. Program “Niebieska Karta” pozwala na dokumentowanie interwencji policji w sprawach przemocy domowej ,wskazuje też na powody interwencji.

Tabela nr 16. Procedura „Niebieskiej Karty”

Rok	2004	2005	2006
Liczba interwencji	4	14	43
Liczba pokrzywdzonych: w tym	6	18	71
Kobiety	4	14	48
Mężczyźni	–	–	5
Małoletni do 13 lat	–	2	13
Małoletni do 13- 18 lat	2	2	5
Liczba sprawców w tym:	4	14	44
Kobiety	–	1	1
Mężczyźni	4	13	43
Nieletni	–	–	–
Liczba sprawców pod wpływem alkoholu w tym:	4	12	38
Kobiety	–	–	1
Mężczyźni	4	12	37

Źródło: Komisariat Policji w Kowalewie Pom.

Analizując powyższą tabelę zauważalnym jest fakt, że zdecydowana większość sprawców czynów związanych z przemocą w rodzinie działała pod wpływem alkoholu.

Powodów tak znaczącego wzrostu liczby interwencji możemy doszukiwać się

w zwiększonej świadomości mieszkańców wynikającej z prowadzonych długotrwałe akcji reklamowych w tv i radiu, widocznej skuteczności sądów w przypadku osób prześladowanych , a także w funkcjonowaniu gminnego punktu pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy w rodzinie .

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w styczniu 2005 r. utworzył na terenie gminy Punkt Konsultacyjno Informacyjny dla Ofiar Przemocy. W każdy pierwszy piątek miesiąca zbiera się zespół w skład ,którego wchodzi : pracownik socjalny , kurator, policjant.

Należy zauważyć, że systematycznie wzrasta nie tylko liczba sprawców, ale też liczba pokrzywdzonych z powodu przemocy w rodzinie powstałej zazwyczaj w wyniku nadużywania alkoholu. Wzrost liczby osób nadużywających alkoholu widoczny jest również w odnotowanych przez Izbę Wytrzeźwień świadczeniach na rzecz mieszkańców Gminy Kowalewo Pom. zobrazowanych w tabeli nr.17

tabela nr 17Liczba osób z terenu Gminy. Kowalewo Pom. odnotowana jako pacjenci Izby Wytrzeźwień

Rok	Kwartał				Razem
	I	II	III	IV	
2004	4	5	6	11	26
2005	7	7	8	12	34
2006	17	11	15	12	55

Źródło: Izba Wytrzeźwień

Jednym z bardziej znaczących elementów wpływających na spożycie napojów alkoholowych jest jego dostępność. Na terenie Gminy Kowalewo Pom., zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim nr XXX/324/01 z dnia 3 października 2001 r. w sprawie ustalenia liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży, funkcjonować może 50 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepów) oraz 20 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży .

Tabela nr18 Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych

Rodzaj napoju alkoholowego	2004		2005		2006	
	Sklepy	Bary	Sklepy	Bary	Sklepy	Bary
Piwo (napoje alkoholowe o zawartości <4,5% alkoholu i piwo)	36	12	31	13	31	8

Wino (napoje alkoholowe o zawartości od 4,5% do 18% alkoholu za wyjątkiem piwa)	32	5	28	2	26	2
Wódka (napoje alkoholowe o zawartości <18% alkoholu)	12	1	11	2	13	1
Liczba punktów:	36	12	31	13	31	8
Razem:	48		44		39	

Źródło: Ewidencja Działalności Gospodarczej UM Kowalewo Pom.

Powyższa tabela ukazuje stosunkowo stabilną liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych objętych limitowaniem na terenie gminy.

Zgodnie z art. 11[1]. pkt 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przedsiębiorcy, prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych w roku poprzednim, są obowiązani do złożenia, do dnia 31 stycznia, pisemnego oświadczenia o wartości sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży w roku poprzednim. Poniżej dokonano zestawienia informacji zawartych w oświadczeniach.

Tabela nr 19 Wartość sprzedaży napojów alkoholowych w sklepach i barach na terenie Gminy Kowalewo Pom.

Rodzaj alkoholowego napoju	Kwota wydana na zakup napojów alkoholowych					
	2004		2005		2006	
	Sklepy	Bary	Sklepy	Bary	Sklepy	Bary
Piwo	Brak szczegółowych danych		1633715,16	150678,5	1880880,39	155371,4
Wino			609434,69	21300	619381,92	12120
Wódka			1484774,36	0	1531405,53	6500
Ogółem:	2312282	119457	3727924,21	171978,5	4031667,84	173991,4
Razem:	2431739		3899902,71		4205659,24	

Źródło: Oświadczenia o wielkości sprzedaży napojów alkoholowych przedkładane przez właścicieli sklepów i barów.

Dokonane zestawienie wskazuje na stały wzrost sprzedaży napojów alkoholowych.

Wartość sprzedaży odnotowana za rok 2006 stanowi 16,29% wydatków budżetu Gminy Kowalewo Pomorskie w roku 2006.

Posługując się powyższymi informacjami dokonano zestawienia, które pozwoliło na określenie struktury zakupów poszczególnych napojów alkoholowych przypadających na jednego dorosłego mieszkańca gminy – tabela nr 20

tabela nr 20

.Struktura zakupów poszczególnych napojów alkoholowych przypadających na jednego dorosłego mieszkańca gminy.

Rodzaj spożywanego alkoholu	2004	2005	2006
Piwo	Brak szczegółowych danych	209,04	237,05
Wino		73,86	73,52
Wódka		173,94	179,03
Ogółem		286,56	456,88

Z analizy powyższej tabeli wynika, że najczęściej kupowanym alkoholem jest piwo. Obserwuje się stały wzrost zainteresowania klientów jego zakupem. Przyczyn tego zjawiska może być kilka, w tym:

- kampanie reklamowe prowadzone w mediach,
- powszechna dostępność w sklepach, barach i podczas imprez okolicznościowych,
- moda
- przeświadczenie, że piwo to nie alkohol a napój.

Posługując się informacjami zawartymi w tabelach nr 1, 2 i 8 dokonano również zestawienia wydatków na zakup napojów alkoholowych w przeliczeniu na dorosłego mieszkańca / rodzinę.

Wydatki na zakup napojów alkoholowych.

Tabela 21.

Wydatek /rok	2004	2005	2006
Średni wydatek na 1 mieszkańca	212,06	341,02	367,43

Dokonane zestawienie potwierdza tak jak i poprzednie tendencję wzrostową.

Informacje pozostałe.

W miesiącu listopadzie 2006 przeprowadzono ankietyzację wśród dzieci i młodzieży z Gimnazjum Publicznego i Szkoły Podstawowej w Kowalewie Pom. mającą określić skalę zagrożenia uzależnieniem wśród uczniów wymienionych szkół. Ankietą przeprowadzoną w Szkole Podstawowej w Kowalewie Pom. objęto 72 uczniów klas VI.

Drugą ankietę przeprowadzono wśród 156 uczniów gimnazjum w Kowalewie Pom. w wieku 13-15 lat. Ankietą objęte zostały po dwie klasy 1, 2 i 3. Do najistotniejszych z postawionych w ankiecie pytań należało: czy zdarzyło się tobie wypicie alkoholu ?

Na pytanie to uczniowie wypowiedzieli się następująco:

tabela nr 22

1. Płeć	Dziewczyna	Chłopak	Razem	%
	79	77	156	100
Nie	33	23	56	35,9
tylko piwo	21	17	38	24,36
tylko wino	3	1	4	2,56
tylko wódka	0	1	1	0,64

piwo i wino	7	10	17	10,9
piwo i wódka	4	4	8	5,13
piwo, wino i wódka	11	21	32	20,51
2.Częstotliwość:				
wcale	33	23	56	35,9
okazjonalnie	44	43	87	55,77
raz w tygodniu	2	6	8	5,13
częściej	0	5	5	3,21
3.Kupno alkoholu				
sam kupowałeś	8	24	32	40
koledzy	15	22	37	46,25
koledzy i sam	3	2	5	6,25
alkohol był w domu	0	6	6	7,5

W wyniku dokonanych analiz obydwu ankiet nasunęły się spostrzeżenia i kierunki działań, które ujęte zostały między innymi w poniższym podsumowaniu zebranych informacji.

W związku z zauważalnym stałym wzrostem spożycia napojów alkoholowych kontynuować należy działania kierowane do dzieci i młodzieży z grup ryzyka tj. rodzin w których występuje problem alkoholizmu w postaci zajęć pozalekcyjnych, udziału w zajęciach organizowanych przez szkolne kółka zainteresowań, świetlicę socjoterapeutyczną, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury.

Należy podejmować działania mające na celu ograniczenie możliwości zakupu alkoholu przez osoby nieletnie w placówkach handlowych.

W związku z licznymi przypadkami nadużywania alkoholu przez osoby dorosłe uzasadnione jest dalsze funkcjonowanie punktu konsultacyjno-informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin.

Zauważalna bez troska rodziców i lekceważenie problemu wynikającego z picia alkoholu przez dzieci jest przesłanką do prowadzenia akcji uświadamiających rodziców o randze problemu.

Za konieczne należy uznać prowadzenie programów profilaktycznych, w wyniku których dzieci i młodzież z grup ryzyka uświadomione zostaną o skutkach spożywania alkoholu.

Za istotne należy uznać promowanie i kształtowanie wśród młodzieży trzeźwości jako postawy stanowiącej integralną część zdrowego stylu życia oraz będącej efektem świadomego i wolnego wyboru młodego człowieka.

Realizując zamierzenia określone w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wyjdziemy naprzeciw najbardziej istotnym problemom społeczności naszej gminy w obszarze profilaktyki uzależnień oraz negatywnych zjawisk związanych z nadużywaniem alkoholu.

W załączeniu

1.Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęty

do realizacji Uchwała Nr V/24 /07 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 18 kwietnia 2007r.

2. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006-2009 przyjęty do realizacji Uchwała NR XXXI/266/06 Rady Miejskiej Kowalewie Pomorskim z dnia 31 maja 2006r.

6.Potrzeba ochrony macierzyństwa

Wśród klientów Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w roku 2004 było 35 kobiet korzystających z zasiłków z tytułu ciąży i wychowania dziecka, będące w trudnej sytuacji materialnej. Po nowelizacji ustawy o pomocy społecznej z dniem 1 maja 2004 roku. zasiłki z tytułu ochrony macierzyństwa zostały zniesione. W myśl ustawy o świadczeniach rodzinnych matce lub ojcu uprawnionym do zasiłku rodzinnego, przysługuje jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia dziecka.

Dokładne dane przedstawiono w tabeli Nr 10

7. Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Wśród klientów MGOPS niewielką część stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo- wychowawczymi i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Najczęściej bezradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci przejawia się trudnościami we właściwym wypełnianiu ról społecznych poszczególnych członków rodziny.

Najczęściej niezaradność w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami, takimi jak: alkoholizm, przemoc domowa, niedojrzałość emocjonalna, problemy we współżyciu z ludźmi, agresywność.

Problemy wychowania ujawniają się w środowisku rodzinnym, szkolnym w postaci zachowań konfliktowych, buntowniczych, łamania przez dzieci obyczajów, norm i wartości.

W przypadku występowania wyżej wymienionej dysfunkcji, tutejszy Ośrodek proponuje korzystanie ze Świetlicy Socjoterapeutycznej oraz pomoc pedagoga, psychologa i pracownika socjalnego .

8.Bezdomność

Bezdomność - to względnie trwała sytuacja człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania.

Wyróżnia się **bezdomność z wyboru**, która jest następstwem opcji powziętej zgodnie z indywidualnymi preferencjami albo bezdomność z konieczności, która dotyka człowieka wbrew jego woli, potrzebom i inspiracjom..

Ponadto wyróżnia się **bezdomność sensu stricte**, czyli rzeczywistą **lub**

jawną. Oznacza ona brak własnego mieszkania i jednocześnie jakiegokolwiek innego lokalu, przystosowanego do zamieszkania.

Inny rodzaj bezdomności to **sensu lago**, czyli utajniona bieda społeczna. Opiera się ona na ocenie posiadanego lokum jako nie spełniającego kryteriów mieszkania ze względu na odstępstwo od minimalnych standardów mieszkaniowych albo ze względu na kulturowe aspiracje.

W języku prawnym bezdomną, jest osoba nie zamieszkująca w lokalu mieszkalnym i nie zameldowana na pobyt stały, a także zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Zjawisko bezdomności w Gminie Kowalewo Pom. od 2004 roku znacznie wzrosło, co przedstawiają poniższe dane .

w 2004 roku - 10 osób.

w 2005 roku - 18 osób

w 2006 roku - 16 osób

Osoby pozbawione mieszkania zamieszkiwały w Punkcie Noclegowym ,który został utworzony w 2000 r. znajdującym się na terenie bazy ZGKiM w Kowalewie Pom. W omawianym okresie przebywała w nim następująca ilość osób bezdomnych :

2004r – 4osoby

2005 - 4 osoby

2006r – 4 osoby.

W większości przypadków przyczyną bezdomności były konflikty w rodzinie, które uniemożliwiły zamieszkanie w domu rodzinnym, inne to bezdomność z wyboru oraz wyroki eksmisji.

Tutejszy ośrodek ma do zaproponowania dla bezdomnego gorący posiłek oraz pomoc materialną i rzeczową. W tym zakresie opracowywane są programy wsparcia inicjatyw na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością .

9.Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Niewielką grupę klientów pomocy społecznej stanowią osoby opuszczające zakład karny. Pomoc przyznana tym osobom kształtowała się następująco:

w 2004 roku -9 osób

w 2005roku – 5 osób

w 2006 roku – 7 osób

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego spowodowane są przede wszystkim: zerwaniem więzi społecznych oraz wykluczeniem społecznym przez społeczeństwo.

Pomoc materialna, posiłek a także praca socjalna czy porada prawna to najczęstsze formy pomocy udzielane tej grupie potrzebujących.

10.Kłęski żywiołowe, zdarzenia losowe

Do zagrożeń losowych występujących na terenie gminy należy zaliczyć m.in.: lokalne pożary oraz kłęski żywiołowe.

W związku z kłęską suszy w roku 2004 udzielono pomocy w formie zasiłków

celowych dla 203 gospodarstw rolnych na kwotę 58.364 , a w roku 2006- 504 gospodarstwom rolnym na łączną kwotę 563.552 zł. . W roku 2005 nie udzielono pomocy wskutek zdarzeń losowych.

11. Pomoc socjalna dla uczniów.

Z dniem 1.01.2005r nowelizacją ustawy o systemie oświaty wprowadzone zostały stypendia socjalne i zasiłki szkolne dla uczniów z rodzin w których dochód netto na 1 osobę nie przekraczał 316,00 zł.(od 1 października 2006 r-351 zł). Udzielanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym jest zadaniem własnym gminy. Pomoc ta ma charakter przedmiotowy:

1. Pokrycia kosztów:

- udziału we właściwych zajęciach edukacyjnych,
- zakwaterowania w internacie,
- dojazdu,
- wyżywienia w stołówkach szkolnych , bursach

2. Pomocy rzeczowej:

- dofinansowania zakupu podręczników,
- pomocy dydaktycznych,
- przyborów szkolnych,
- stroju sportowego

Na dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym gminie przyznano dotację celową z budżetu państwa na rok budżetowy 2005 w kwocie 258.893 zł. W okresie od stycznia do czerwca na pomoc w formie zakupu podręczników i innych pomocy edukacyjnych zakwalifikowano 492 uczniów , natomiast od września do grudnia 558 uczniów.

Na rok 2006 gmina otrzymała dotację w wys. 354.569 zł. Z tej formy skorzystało od stycznia do czerwca 554 uczniów , natomiast od września do grudnia zakwalifikowano 553 uczniów.

12. Problem mieszkaniowy.

Rodzinom, które ze względu na niskie dochody nie są w stanie samodzielnie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem zajmowanego mieszkania wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości, finansowania i wypłacania dodatków mieszkaniowych reguluje ustawa o dodatkach mieszkaniowych.

Z tej formy pomocy korzysta średnio około 300 rodzin rocznie.

Dodatki mieszkaniowe wypłacane są w różnych wysokościach tj. od 18zł do ponad 400. zł. Dodatki w kwocie 100.00zł i więcej stanowią około 50% wszystkich przyznanych.

Od 1-01-2004r wypłata dodatków mieszkaniowych jest zadaniem własnym gminy, która zobowiązana została do pokrycia 100% wydatków na ten cel.

Dane cyfrowe dotyczące wypłaty dodatków mieszkaniowych w latach 2004– 2006 przedstawia poniższa tabela nr 22.

Tabela nr 22

rok	Liczba przyjętych wniosków	Liczba przyznanych dodatków	Liczba przyznanych dodatków użytkownikom mieszkań		Kwota wypłaconych dodatków	W tym użytkownikom mieszkań	
			komunalnych	pozostałych		komunalnych	pozostałych
2004	554	514	175	339	343.756,27	118.235,78	225.520,49
2005	531	488	161	327	316.819,10	106.494,94	210.324,16
2006	468	451	153	298	335.260,00	117.217,00	218.043,00

VII. Misja

Wspólne działanie osób , instytucji i organizacji w celu podniesienia warunków życia społeczności lokalnej Gminy Kowalewo Pom. i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

VIII. . Wizja

Naczelnym zadaniem Strategii jest formułowanie wizji, której urzeczywistnienie stanowi o realizacji misji. Wizja zarówno w teorii, jak i w

praktyce definiowana jest jako „pozytywne wyobrażenie przyszłości organizacji lub osoby, wyprowadzone na podstawie uznawanych wartości i idei, z którego wywodzą się cele i plany działania.”

W gminie funkcjonuje sprawny system pomocy społecznej umożliwiający osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Wizja gminy będzie bardziej realna, jeśli będzie to wspólna wizja jak najliczniejszej reprezentacji gminy i przez jej adresatów akceptowana.

W związku z tym przy opracowywaniu strategii oparto się również na wynikach ankiety przeprowadzonej wśród społeczności lokalnej .

IX. Analiza SWOT

Zebranie materiału informacyjnego i przeprowadzenie szeregu konsultacji i ankiety pozwoliło na sporządzenie diagnozy problemów społecznych w Gminie Kowalewo Pom. i opracowanie analizy SWOT.

W okresie maj – czerwiec 2007 przeprowadzono ankietyzację wśród naszych mieszkańców ,której celem było określenie problemów społecznych Gminy Kowalewo Pom. Ankietę wypełniło 125 osób w tym :

Zamieszkałych

- miasto - 66
- wieś - 59

Płeć

- kobieta - 90
- mężczyzna -35

Wiek

- 18-30 lat - 54
- 30-50lat - 47
- powyżej 50 lat - 24

Wykształcenie

- podstawowe - 17
- zawodowe - 29
- średnie - 29
- wyższe - 50

Status zawodowy

- osoba pracująca - 90
- osoba niepracująca -35

I. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

1. Jak oceniają Państwo aktualną sytuację na rynku pracy?

- Bardzo zła -13
- Zła - 32
- Raczej zła -24
- Średnia - 42
- Raczej dobra - 5
- Dobra -6
- Bardzo dobra - 0

2. Czy sytuacja na rynku pracy w Państwa opinii obecnie jest gorsza czy lepsza niż rok temu?

- Zdecydowanie gorsza - 13
- Raczej gorsza -22
- Taka sama -52
- Raczej lepsza -38
- Zdecydowanie lepsza -4

3. Jak wg Państwa w ciągu następnych kilku lat zmieni się sytuacja na rynku pracy?

- Zdecydowanie pogorszy się -11
- Raczej pogorszy się -25
- Pozostanie taka sama -50
- Raczej polepszy się -34
- Zdecydowanie polepszy się -7

4. Jakie są wg Państwa główne przyczyny problemów na rynku pracy?(proszę zaznaczyć maks. 4 najistotniejsze)

- Brak inwestycji -47
- Zła sytuacja finansowa przedsiębiorców -37
- Brak nowych technologii w przedsiębiorstwach -11
- Wysokie koszty zatrudnienia pracowników -97
- Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej (podatki, opłaty etc.) -82
- Brak współpracy z służbami zatrudnienia (Urzędem Pracy, agencjami zatrudnienia, firmami szkoleniowymi) -30
- Niskie wydatki państwa na wsparcie dla zatrudnienia -45
- Niska jakość usług instytucji związanych z rynkiem pracy -11
- Niskie kwalifikacje wśród pracowników -30
- Niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy -44
- Inne (jakie?)-proszę wpisać poniżej
- ....masowa emigracja zarobkowa - 1.
- ....brak zatrudnienia ze względu na wiek -1
- ...rezygnacja z techników w szkolnictwie -1
- ... pracodawca szuka pracownika - 1

5. Jakie podejmowane działania najlepiej przyczyniłyby się do spadku bezrobocia i aktywizacji zawodowej (proszę zaznaczyć maks. 4 najistotniejsze)?

- Obniżenie kosztów zatrudnienia pracowników -98
- Obniżenie podatków lokalnych i opłat lokalnych -73
- Szkolenia zawodowe dla bezrobotnych -45
- Okresowe zatrudnienie, finansowane z budżetu państwa -40
- Staże i praktyki zawodowe -36
- Doradztwo zawodowe i pomoc psychologiczna -15

- Usprawnienie systemu pośrednictwa pracy -34
- Stworzenie preferencyjnych warunków dla absolwentów wchodzących na rynek pracy - 33
- Szkolenia i doradztwo z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej -15
- Działalność inkubatorów przedsiębiorczości (instytucji dofinansowanych z budżetu i z innych środków, które udostępniają za niską opłatą lokale dla przedsiębiorców i wspierają ich działalność); - 13
- Dotowane, tanie kredyty -41
- Inne, (jakie?)-Proszę wpisać poniżej
- ..Kształcenie dostosowane do potrzeb rynku ...-1

II. SYTUACJA SPOŁECZNA OSÓB I RODZIN

6. Jak oceniają Państwo aktualne warunki życia mieszkańców (osób i rodzin)?

- Bardzo złe -13
- Złe -22
- Raczej złe -31
- Średnie -57
- Raczej dobre -4
- Dobre -3
- Bardzo dobre -0

7. Czy warunki życia mieszkańców (osób i rodzin) pogorszyły się, czy poprawiły w stosunku do poprzedniego roku?

- Zdecydowanie pogorszyły się -24
- Raczej pogorszyły się -34
- Pozostały takie same -54
- Raczej polepszyły się -15
- Zdecydowanie polepszyły się -0

8. Jak wg Państwa w ciągu następnych kilku lat zmienią się warunki życia mieszkańców (osób i rodzin)?

- Zdecydowanie pogorszą się -9
- Raczej pogorszą się -48
- Pozostaną takie same -48
- Raczej polepszą się -23
- Zdecydowanie polepszą się -0

9. Jakie są wg Państwa główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia? (proszę zaznaczyć maks. 4 najistotniejsze)

- Bezrobocie -93
- Ubóstwo -54
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych -54
- Niezaradność życiowa -78
- Długotrwała lub ciężka choroba 27
- Niepełnosprawność 9
- Alkoholizm -77
- Narkomania -10
- Wielodzietność -20
- Samotne wychowywanie dzieci -27
- Bezdomy -12
- Przemoc w rodzinie -23
- Inne (jakie?) - proszę wpisać poniżej
- brak radykalnych działań rządu w zakresie obniżania kosztów pracy.- 1
- niechęć do poszukiwania pracy i podejmowania przez osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej – 1 osoba
- niechęć do jakiegokolwiek pracy -1
- niskie wynagrodzenie za pracę , brak zarejestrowania , praca na czarno – 1 osoba

10. Jeżeli zdaniem Państwa na terenie występują obszary wykluczenia społecznego, to jakich grup społecznych dotyczy? (Proszę zaznaczyć maks. 4 najistotniejsze)

- Długotrwale bezrobotnych - 82
- Bezdolnych -37
- Osób niepełnosprawnych -25
- Osób opuszczających zakłady karne - 44
- Alkoholików -80
- Narkomanów - 34
- Innych osób (jakie?)-proszę wpisać poniżej
- młodych ludzi bez pracy – 3
- osoby zamieszkujące odległe wioski – 1
- osoby nie chcą pracować i same się wykluczają ze społeczeństwa -3
- osób w wieku 50 -65 lat – 1

11. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzegacie Państwo najczęściej? (proszę zaznaczyć maks. 4 najistotniejsze)

- Zaniedbania wychowawcze -106
- Zaniedbania socjalne (niedożywienie, higiena itp.) -66
- Sieroctwo -5
- Trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychow. i rodziny zastępcze -15
- Narkomania -32
- Przystępczość -61
- Agresja -107
- Spożywanie alkoholu -75
- Inne (jakie?)-proszę wpisać poniżej
- patologia rodziców w skutek braku godnego zatrudnienia (alkoholizm) -1
- brak środków na opłaty czynszu, mediów oraz dostępu do innych dóbr -1

12. Jakie działania powinien podjąć samorząd w obszarze pomocy społecznej w celu przezwyciężenia problemów społecznych rodzin korzystających z pomocy społecznej?

- Zwiększyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej tak -34 nie -68
- Ograniczyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej gdyż : tak -87 nie -13
- a) ich skala powoduje bezczynność w poszukiwaniu pracy tak -81 nie - 6
- b) ich skala utrwala osoby i rodziny w korzystaniu ze świadczeń społecznych tak -82 nie -7
- c) staje się sposobem na życie tak -94 nie -5
- Zwiększyć działania polegające na świadczeniu pracy socjalnej tak – 91 nie - 11
- Zorganizować specjalistyczne formy pomocy, jak poradnictwo rodzinne, kursy ,interwencja kryzysowa itp. Tak – 86 nie-11
- Stworzyć dodatkowe formy pracy w środowisku, takie jak ośrodki wsparcia tak – 85 nie-10
- Pomóc w skutecznym poszukiwaniu pracy tak -100 nie -1
- Inne (jakie?)- proszę wpisać poniżej
- uczciwość pomocy społecznej ,pomoc potrzebującym , a nie nadużywającym alkoholu – 1
- nie dawać pieniędzy , jedynie pomoc rzeczową – dożywianie dzieci w szkole – 1
- pomoc osobom niepełnosprawnym w zdobyciu pracy – 1
- organizowanie opieki dla dzieci osób samotnie je wychowujących - 1

13. Jakie działania powinien podjąć samorząd, aby ograniczyć obszary wykluczenia społecznego? (proszę zaznaczyć maks. 3 najistotniejsze)

- Uruchomić programy prac społecznie użytecznych - 64
- Zorganizować roboty publiczne -77
- Przyznać dodatkowe świadczenia pieniężne z pomocy społecznej -22
- Otworzyć kluby integracji społecznej -(kluby skupiają osoby wykluczone społecznie , prowadzone są w nich zajęcia warsztatowe mające na celu pozyskiwanie wiedzy w celu usamodzielnienia się i poszukiwania pracy we własnym zakresie .) -40
- Upowszechnić zatrudnienie wspierane -43
- Wspierać organizacje pozarządowe w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych

do osób wykluczonych społecznie -43
Inne (jakie?)-proszę wpisać poniżej - 0

14. Jakie działania powinien podjąć samorząd (y), aby zorganizować pomoc dla dzieci w trudnej sytuacji społecznej (proszę zaznaczyć maks. 3 najistotniejsze)

- Wspierać organizacje pozarządowe w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych do dzieci i młodzieży - 85
- Zorganizować dodatkowe placówki wsparcia dziennego -60
- Stworzyć dodatkowe rozwiązania w środowisku, np. pedagog rodzinny, terapeuta itp. -74
- Zwiększyć liczbę miejsc w rodzinach zastępczych -31
- Uruchomić punkty konsultacyjno-informacyjne dla dzieci i młodzieży z rodzin nadużywających alkoholu i narkotyki - 77
- Inne (jakie?) - proszę wpisać poniżej
- dożywianie w szkołach i świetlice socjoterapeutyczne przy każdej szkole -1
- wspierać dzieci uzdolnione z rodzin patologicznych -1

Analizując problem bezrobocia według ankietowanych główną przyczyną problemów występujących na rynku pracy są wysokie koszty zatrudnienia pracowników (77,6% ankietowanych), wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej (65,6% ankietowanych). Aktualną sytuację na rynku pracy oceniono jako średnią (33,6% ankietowanych) i pozostanie taka sama w ciągu następnych kilku lat (40% ankietowanych). Zdaniem ankietowanych obniżenie kosztów zatrudnienia pracowników (78,4%) oraz obniżenie podatków i opłat lokalnych (58,4% ankietowanych) najlepiej przyczyniłoby się do spadku bezrobocia i aktywizacji zawodowej. Natomiast ok. 36% ankietowanych uważa, iż do spadku bezrobocia i aktywizacji zawodowej przyczyniłoby się szkolenia zawodowe dla bezrobotnych, wspierane zatrudnienie jak i dotowane tanie kredyty.

Aktualne warunki życia mieszkańców naszej gminy ankietowani ocenili jako średnią (45,6% ankietowanych) i są one takie same w stosunku do roku poprzedniego (43,2% ankietowanych). W następnych latach zdaniem ankietowanych sytuacja ta może pogorszyć się lub pozostać na tym samym poziomie (38,4% ankietowanych). Ponad 60% oceniających sytuację w gminie uważa długotrwale bezrobotnych i alkoholików za grupy społeczne jako obszary wykluczenia społecznego. Agresję (85,6%) i zaniedbania wychowawcze (84,8%), uznano za najbardziej negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży.

Organizowanie robót publicznych, uruchomienie programów prac społecznie użytecznych, według ankietowanych wpłynie na ograniczenie obszarów wykluczenia społecznego. Mniejsza ilość ankietowanych wypowiedziała się, iż należy otworzyć klub integracji społecznej, upowszechnić zatrudnienie wspierane oraz wesprzeć organizacje pozarządowe w działaniach na rzecz osób wykluczonych społecznie. Wskazano również (68%), że w działaniach na rzecz dzieci i młodzieży znajdujących się w trudnej sytuacji samorząd winien wspierać organizacje pozarządowe, jak i należałoby uruchomić punkty konsultacyjno-informacyjne zajmujące się problemem narkomanii i alkoholizmu (61,6%).

Największa ilość osób ankietowanych (80%) uważa, iż samorząd w celu przezwyciężenia problemów społecznych rodzin korzystających z pomocy społecznej powinien pomóc w skutecznym poszukiwaniu pracy. 54,4%

uważa, że nie należy zwiększać wysokości przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

W wyniku dokonanej analizy ankiety nasunęły się spostrzeżenia i kierunki działań, które zostały ujęte w analizie SWOTT
Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

Mocne strony	Słabe strony
- znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym - opracowana strategia rozwoju miasta i gminy Kowalewo Pom. - plan rozwoju lokalnego gminy Kowalewo Pom. - dobrze rozwinięta infrastruktura instytucji pomocy społecznej - przygotowana kadra instytucji społecznych na terenie gminy - współpraca organizacji - dobra znajomość środowiska - funkcjonowanie świetlicy socjoterapeutycznej, punktu konsultacyjno -informacyjnego dla ofiar przemocy, punktu konsultacyjno -informacyjnego dla uzależnionych, punktu dla bezdomnych, WTZ, gabinetu rehabilitacyjnego, poradni pedagogicznej -logopedycznej - komisja ds. rozwiązywania problemów alkoholowych	- ubogi rynek pracy - wysoka stopa bezrobocia - niski poziom wykształcenia i brak kwalifikacji osób długotrwale bezrobotnych - wysokie bezrobocie wśród kobiet - obciążone stanowiska pracy - wyuczona bezradność, - roszczeniowość podopiecznych - zastój w budownictwie wielorodzinnym - starzenie społeczeństwa - emigracja młodych ludzi - zły wzór płynący od rodziców - długa procedura skierowania osób na leczenie przeciwalkoholowe - wzrost zjawiska wykluczenia społecznego

Szanse	Zagrożenia
- możliwości pozyskiwania środków z Unii Europejskiej - silny i w miarę posiadanych kompetencji sprawnie działający samorząd - dobre warunki lokalowe szkół i Ośrodka Pomocy Społecznej	- Obarczanie samorządów lokalnych kolejnymi zadaniami - niestabilność prawa - duża skala nielegalnego zatrudnienia - długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej - wzrastający poziom narkomanii i alkoholizmu - rozpad rodziny - utrata zdrowia

Niewątpliwie mocną stroną gminy jest silny samorząd mogący sprawnie decydować o kierunku prowadzonej przez gminę polityki społecznej jak i posiadana baza (WTZ, Gabinet Rehabilitacyjny, Świetlica Socjoterapeutyczna, Punkt Konyultacyjno- Informacyjny dla Ofiar Przemocy, Punkt Konyultacyjno- Informacyjny Przeciwdziałania Alkoholizmowi, Punkt Noclegowy dla Bezdomnych, Poradnia Pedagogiczno- Logopedyczna). Elementem wspomagającym i dającym dodatkowe szanse i możliwości w tej materii, jest decentralizacja finansów publicznych. Dzięki temu zabiegowi środki pieniężne mogą dotrzeć sprawniej oraz trafniej do ośrodka pomocy społecznej.

Niestety gmina ma również słabe strony. Jedną z nich to słabo rozwinięty rynek pracy. W związku z tym Gmina winna stworzyć warunki do rozwoju przedsiębiorczości. W tej kwestii należy rozważyć możliwość podejmowania działań mających na celu obniżenia kosztów zatrudnienia pracowników, obniżenia podatków i opłat lokalnych. Dodatkowe miejsca pracy to również w pewnym stopniu zapobieganie patologiom, takim jak: alkoholizm czy ubóstwo.

X. Podstawowe cele strategiczne (priorytety) i kierunki działań.

1. Cel główny strategiczny : Redukowanie zjawiska ubóstwa

Cel ten możliwy jest do osiągnięcia poprzez podjęcie działań ratunkowych, łagodzących i zapobiegających skutkom ubóstwa w gminie.

Działania ratunkowe to udzielenie doraźnej pomocy poprzez pomoc instytucji publicznych oraz uzupełnianie pomocy przez organizacje pozarządowe. Świadczenia udzielane w różnej formie: pieniężnej i niepieniężnej.

Świadczenie pieniężne udzielane w ramach pomocy społecznej to różnego rodzaju zasiłki: stały, okresowy czy celowy jak również inne wypłacane przez gminę świadczenia rodzinne, dodatki mieszkaniowe, stypendia, dopłata do zakupu mundurków szkolnych, ulgi w podatkach dla osób podejmujących działalność gospodarczą .

Świadczenia niepieniężne to przede wszystkim: pomoc rzeczowa, posiłek dla dzieci w szkole lub świetlicy oraz osób dorosłych , wyprawki szkolne, podręczniki ,zapewnienie niezbędnego ubrania , usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

Łagodzenie skutków ubóstwa to tworzenie zamkniętego rynku pracy poprzez:

1) Organizowanie robót publicznych, prac interwencyjnych , prac społecznie użytecznych , szkoleń i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Prace zorganizowane dla bezrobotnych głównie przez organy samorządu terytorialnego, które otrzymują refundację części kosztów ich zatrudnienia. Z doświadczenia pomocy społecznej wynika, że nie wystarczy biednym ludziom pomagać wyłącznie przez świadczenia pieniężne. Skutecznym sposobem

reintegracji społecznej jest tworzenie im warunków do wykorzystania drzemących w nich właściwości psychofizycznych, kwalifikacji zawodowych, aktywności w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji.

2) Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy.

◆ Stworzenie przyjaznych warunków do powstawania nowych miejsc pracy w gminie poprzez :

- formalne i organizacyjne przygotowanie przez gminę terenów dla pozarolniczej działalności gospodarczej, uzbrojonych w infrastrukturę jako oferty dla inwestorów, w tym inwestorów pozamiejscowych,

- opracowanie i wdrażanie systemu dogodnych ulg podatkowych z tytułu podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej i tworzenia nowych miejsc pracy,

- kreowanie przez lokalne władze gminy, banki i instytucje rządowe klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości (dla inwestorów miejscowych i poza miejscowych (ułatwienia w załatwianiu formalności, świadczenie usług doradczych, prawnych, pomoc w dostępie do tanich kredytów i dotacji jako źródła finansowania inwestycji):

-

3) Nauczenie umiejętnego wykorzystania własnych zasobów (praca socjalna, doradztwo zawodowe);

4) Zbudowanie prawidłowej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem ubóstwa.

2. Cel główny Strategiczny: Przeciwdziałanie bezrobociu

Cele szczegółowe i kierunki działań :

1) Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.

◆ Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia poprzez:

- wzajemne informowanie o działaniach i prowadzenie bieżącej analizy bezrobocia,

- wspólne przygotowywanie i realizacja projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, np. (organizowanie szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowania itp.)

◆ Tworzenie przyjaznych warunków do powstawania nowych miejsc pracy w gminie poprzez wspieranie przedsiębiorczości - działanie to szerzej opisane przy problemie ubóstwa pkt 1, ppkt 2

◆. Rozwój zatrudnienia socjalnego dla osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach Klubu Integracji Społecznej .

◆ Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form. przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, staże, przygotowanie zawodowe, prac społecznie użytecznych itp.).

2) Przeciwdziałanie oraz eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia również w uzależnieniu bezrobotnych świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.

◆ Działanie w kierunku dostosowania profili kształcenia w szkołach i uczelniach do faktycznego zapotrzebowania zawodowego.

◆ Działalność informacyjna dla bezrobotnych o możliwościach pomocowych.

◆ Prowadzenie przez pracowników socjalnych szeroko rozumianej pracy socjalnej.

Pracownicy socjalni koordynują działania na rzecz bezrobotnych. Problem bezrobocia rozwiązują systemowo czyli z uwzględnieniem całej rodziny.

Pozostające w dyspozycji MGOPS środki finansowe na pomoc materialną stanowiąc będą ważny instrument, służący kształtowaniu pożądanых postaw i zachowań bezrobotnych podopiecznych. W pierwszej kolejności środki te będą wydatkowane na ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców tj. dożywianie, możliwość uczestnictwa w świetlicy socjoterapeutycznej i pomocy rzeczowej.

Celem likwidacji skutków bezrobocia rozszerzona zostanie współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie pozyskiwania ofert pracy dla podopiecznych MGOPS z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.

Podstawą pracy socjalnej będzie kształtowanie u bezrobotnego odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do samodzielnego życia w obecnej rzeczywistości tj. prowadzenie gospodarstwa domowego z racjonalnym gospodarowaniem ograniczonymi środkami finansowymi oraz planowaniem najbliższej przyszłości własnej rodziny.

3. Cel główny strategiczny: Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych poprzez integrację w środowisku lokalnym oraz likwidowanie wszelkich barier społecznych i fizycznych dyskryminujących te osoby.

Cele szczegółowe i kierunki działań :

1) Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w środowisku lokalnym i rodzinnym we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie .

◆ Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.

◆ Rozwinięcie usług transportowych (m.in. sieć transportowa dla osób niepełnosprawnych, miejsca na parkingach,)

◆ Pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny.

2) Likwidacja barier mentalnych społeczeństwa.

◆ Zapewnienie indywidualnej pomocy osobie niepełnosprawnej

◆ Zapobieganie osamotnieniu i izolacji poprzez umożliwienie udziału w życiu

kulturalno - społecznym.

3) Aktywizowanie zawodowe osób niepełnosprawnych przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy .

◆ Podwyższanie umiejętności i kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych - udział w szkoleniach, kursach zawodowych i specjalistycznych,

◆ Promowanie osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.

4) Pomoc rodzinom z niepełnosprawną osobą.

◆ Koordynacja działań różnych organizacji pozarządowych i instytucji świadczących usługi i pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych.

◆ Zapewnienie usług opiekuńczych

◆ Stała wnikliwa diagnoza problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

5) Edukacja osób dot. problemu niepełnosprawności.

◆ Organizowanie imprez kulturalno – sportowych dla osób niepełnosprawnych

◆ Nauczanie integracyjne.

◆ Przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych,

4. Cel główny Strategiczny: Zahamowanie zjawiska alkoholizmu , narkomanii oraz pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom

Cele i kierunki działań realizowane zgodnie z :

1. Opracowywanym co rok Gminnym Programem Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjętym do realizacji Uchwałą Nr V/24 /07 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 18 kwietnia 2007r.

2. Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii opracowanym na lata 2006-2009 przyjętym do realizacji Uchwałą NR XXXI/266/06 Rady Miejskiej Kowalewie Pomorskim z dnia 31 maja 2006r.

5. Cel główny Strategiczny: Zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie i złagodzenia jego skutków.

Cele szczegółowe i kierunki działania:

1) Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.

◆ Dalsze funkcjonowanie punktu konsultacyjno -informacyjnego dla ofiar przemocy

2) Udzielanie pomocy ofiarom przemocy (pomoc materialna, prawna), zapewnienie mieszkania, opieki lekarskiej).

◆ Utworzenie punktu interwencji kryzysowej

◆ Skuteczne i kompleksowe działanie wszystkich służb, organizacji

i instytucji zajmujących się tym problemem (policja, prokuratura, ośrodek pomocy społecznej, szkoły, świetlica socjoterapeutyczna , poradnia pedagogiczno - logopedyczna)

- ◆ Pomoc psychologiczna
- ◆ Praca socjalna (kontrakt socjalny)

3) Podjęcie działań wobec sprawców przemocy.

- ◆ Praca socjalna (kontrakt socjalny)
- ◆ Skierowanie na leczenie sprawców

4) Prowadzenie działań profilaktycznych szczególnie wśród dzieci

- ◆ Szeroko rozumiana działalność informacyjno-edukacyjna o problemie przemocy w rodzinie poprzez media, szkoły, itp.
- ◆ Organizowanie konferencji, spektakli profilaktycznych i innych spotkań poświęconych problematyce przemocy w rodzinie
- ◆ Organizowanie szkoleń dla:osób zajmujących się problemem przemocy

6. Cel strategiczny główny: Pomoc na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i rodzin wielodzietnych

Wiodącą myślą strategii pomocy rodzinie jest konieczność systemowego podejścia do pracy z rodziną i kompleksowego oddziaływania na nią. Opieka i pomoc powinny być zorganizowane w środowisku bliskim dziecku w rodzinie, szkole, świetlicy tak. aby umożliwiałyby mu wzrastanie i rozwój w naturalnych warunkach rodzinnych, kulturowych i społecznych.

Kierunki działań

- ◆ Praca socjalna
- ◆ Pomoc psychologiczna i prawna
- ◆ Zorganizowanie kursów prowadzenia gospodarstwa domowego dla osób nieradzących sobie z tym problemem
- ◆ Pomoc materialna/ zasiłki , dożywianie , stypendia)

7.Cel główny Strategiczny: Zapobieganie bezdomności:

Kierunki działania:

- ◆ Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi bezdomnością przede wszystkim poprzez :
  - aktywizowanie do podjęcia pracy:
- ◆ Pomoc w walce z uzależnieniami, a w efekcie powrót do społeczeństwa.
- pomoc w załatwieniu pracy, mieszkania, spraw urzędowych itp.
- ◆ Zapewnienie schronienia ,prowadzenie punktu noclegowego.
- ◆ Pomoc finansowa i rzeczowa dla najuboższych.

8.Cel główny Strategiczny: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób opuszczających zakład karny

Kierunki działań

- ◆ Zapewnienie schronienia, posiłku i, ubrania odpowiedniego do pory roku oraz udzielenie doraźnej pomocy finansowej na niezbędne potrzeby.
- ◆ Prowadzenie pracy socjalnej poprzez:
  - pomoc w załatwieniu niezbędnych formalności urzędowych,
  - motywowanie do podjęcia zatrudnienia.
  - pomoc w znalezieniu pracy.
  - praca z rodziną osoby opuszczającej zakład karny w celu zaakceptowania powrotu i przyjęcia z powrotem do rodziny.
- ◆ Współpraca Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy z Sądem, Prokuraturą oraz Zakładami Karnymi dotycząca powrotu skazanego do społeczności lokalnej

9.Cel główny: Strategiczny: Zapobieganie przestępczości, a w szczególności wśród nieletnich.

Kierunki działań

Bezpośrednie działania, których celem jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa to:

- ◆ Realizacja programów profilaktycznych zwalczających wszelkie patologie społeczne .
- ◆ Szeroko pojęta edukacja społeczna poprzez media promująca zdrowy styl życia wolny od nałogów i innych uzależnień.
- ◆ Współpraca policji z pedagogami szkolnymi, pracownikami socjalnymi , dyrektorami placówek oświatowych oraz władzami lokalnymi w kierunku tworzenia wspólnych programów zwalczających przestępczość .

10.Cel główny Strategiczny: Rozwiązanie problemu zapewnienia mieszkań dla osób najbardziej potrzebujących w gminie.

Kierunki działań:

- ◆ Powiększenie mieszkaniowego zasobu gmny w mieszkania, w tym mieszkania socjalne.
- ◆ Rozbudowa budynku komunalnego przy ul. 1-Maja z przeznaczeniem na mieszkania dla najbardziej potrzebujących.
- ◆ Stosowanie zasad przydzielania i wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy.
- ◆ Stała współpraca administratorów mieszkań i lokali z Miejskim Ośrodkiem Pomocy w celu przeciwdziałania eksmisji.
  - ◆ Monitorowanie zagrożeń wynikających z zaległości czynszowych lokatorów komunalnych.

XI. Partnerzy w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

- Urząd Miejski w Kowalewie Pom.
- Posterunek Policji w Kowalewie Pom.
- Służba Zdrowia w Kowalewie Pomo.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowalewie Pom.
- Gminna Poradnia Pedagogiczno-Logopedyczna w Kowalewie Pom.
- Szkoły Podstawowe z terenu gminy Kowalewo Pom.
- Publiczne Gimnazjum w Kowalewie Pom.
- Zespół Szkół w Kowalewie Pom.
- Świetlica Socjoterapeutyczna w Kowalewie Pom.
- Powiatowy Urząd Pracy w Gołubiu Dobrzyniu
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gołubiu Dobrzyniu
- Sąd Rejonowy
- Prokuratura

XII. Podmioty i źródła finansowania działań ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007-2013

Lp.	Działania / zadania	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia celu \ minimum realizacyjne/	Podmiot koordynujący	Harmonogram Realizacji
1	Przygotowanie i realizacja programów pomocowych i interwencyjnych w zakresie : - bezdomności - niepełnosprawności -bezrobocia -przeciwdziałania przemocy w rodzinie -profilaktyki	Budżet Państwa Budżet Gminy Fundusze UE	Wzrost poczucia bezpieczeństwa w rodzinach Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych, ograniczenie patologii	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,	2007-2013 praca ciągła
2	Inspirowanie do tworzenia instytucji i organizacji samopomocowych oraz wolontariatu.	Bezinwestycyjne	Ograniczenie patologii	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Miejsko -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2007-2013 praca ciągła
3	Przygotowanie i realizacja programów pomocowych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Wzrost poczucia bezpieczeństwa	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Policja Oświata	2007-2013 praca ciągła
4.	Organizowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną dla osób uzależnionych i współuzależnionych.	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Wzrost liczby osób utrzymujących trzeźwość	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Poradnia Pedagogiczno-Logopedyczna Policja , Sady-kuratorzy	2007-2013 praca ciągła
5	Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi.	Bezinwestycyjne	Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2007-2013] praca ciągła
6	Rozwijanie pomocy socjoterapeutycznej poprzez działalność świetlicy socjoterapeutycznej	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci, młodzieży	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2007-2013 praca ciągła
7.	Prowadzenie systematycznych badań określających skalę zjawisk dysfunkcyjnych i potrzeb	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Pełna realizacja zadania	Ankiety,	2007-2013 praca ciągła

	pomocowych				
8	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie gminy: organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych ,zatrudnianie w ramach PSU	Budżet Państwa, fundusze pomocowe	Przygotowanie absolwentów szkół do pracy zawodowej	, Powiatowy Urząd Pracy , Pracodawcy	2007-2013 praca ciągła
9	Budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia, organizowanie szkoleń i kursów umożliwiających przekwalifikowanie się.	Bezinwestycyjne	Rozwój indywidualnej aktywności gospodarczej – wzrost samozatrudnienia	Powiatowy Urząd Pracy , Pracodawcy przy współpracy Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urzędu Miejskiego	2007-2013 praca ciągła
10	Praca socjalna – kontrakt socjalny	Bezinwestycyjne	Poprawa sytuacji materialno – bytowej podopiecznego	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2007-2013 praca ciągła
11	Zróżnicowanie form pomocy adresowanych do bezrobotnego zgodnie z zasadą indywidualizacji procesu pomagania ,promowanie klubów pracy,	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Rozwój indywidualnej aktywności gospodarczej – wzrost samozatrudnienia	Powiatowy Urząd Pracy , Pracodawcy przy współpracy Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urzędu Miejskiego	2007-2013 praca ciągła
12	Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie danego problemu	Bezinwestycyjne	Rozwój indywidualnej aktywności gospodarczej – wzrost samozatrudnienia	Powiatowy Urząd Pracy , Pracodawcy przy współpracy Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urzędu Miejskiego	2007-2013 praca ciągła
13	Pomoc mieszkańcom w poprawie warunków zamieszkania (doradztwo, dofinansowanie).	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa kondycji fizycznej psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych	Urząd Miejski Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2007-2013 praca ciągła
14	Działania na rzecz osób niepełnosprawny/ usługi opiekuńcze,likwidacja barier architektonicznych , aktywizowanie zawodowe, imprezy integracyjne/	Budżet Państwa Budżet Gminy Fundusze UE	Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy , Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie Urzędem Miejskim	2007-2013 praca ciągła

XIII. Wnioski i uwagi końcowe

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych to wprowadzanie w życie nowoczesnego modelu polityki społecznej gminy.

Strategia jest drogowskazem i instrumentem działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej na lata 2007-2013.

Celem Strategii są działania długofalowe polegające na inwestycji w kapitał ludzki, edukację, poprawę sytuacji materialnej rodzin, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia i przedsiębiorczości. Strategia ma pobudzać do aktywności organizacje, instytucje działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego gminy.

Poprzez cele i kierunki działania oraz propozycje projektów zawarte w dokumencie ma dotrzeć do najbardziej potrzebujących. Dokument musi być poddawany okresowej weryfikacji i niezbędnym zmianom. Strategia zawiera cele strategiczne (priorytety) i ich rozwiązania (kierunki działania), w stopniu stanowiącym podstawę do formułowania programów, w których określa się termin realizacji i zasady finansowania poszczególnych zadań.

Dokonując diagnozy problemów społecznych na terenie gminy korzystano z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują: Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, policja i inne.